

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

15.22– МР. 98 «С» 2023.10.03.029 ПЗ

ПИШКИ В ЯЧЕСЛАВА МИХАЙЛОВИЧА

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України "НАТІ" «НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет агротехнологій та економіки

УДК 657.1(477):338

ВП НУБіП України "НАТІ"
ПОГОДЖЕНО

Декан факультету

агротехнологій та економіки

_____ Галина МАКЕДОН

ВП НУБіП України "НАТІ"
ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

обліку і оподаткування

_____ Наталія ЦАРУК

ВП НУБіП України "НАТІ" 2024 р.

«ВП НУБіП України "НАТІ"» 2024 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Система бухгалтерського обліку в Україні та прогнозування
тенденцій її розвитку»
ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Спеціальність:

071 «Облік і оподаткування»

Програма підготовки

освітньо-професійна

ВП НУБіП України "НАТІ"
Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

ВП НУБіП України "НАТІ"
Петро СУК

(підпис)

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент

Анатолій ШИШ

ВП НУБіП України "НАТІ" (підпис)
Виконав студент

ВП НУБіП України "НАТІ"
В ячислав ПИШКА

(підпис)

НІЖИН – 2024

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВП НУБіП України "НАТІ" «НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Факультет агротехнологій та економіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і оподаткування

ВП НУБіП України "НАТІ" _____ к.е.н. доц. Наталія ЦАРУК
ВП НУБіП України "НАТІ"
« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

ВП НУБіП України "НАТІ" Пиршці В ячеславу Михайловичу
ВП НУБіП України "НАТІ"
(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» _____
Програма підготовки освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Система бухгалтерського обліку
в Україні та прогнозування тенденцій її розвитку»

ВП НУБіП України "НАТІ" Затверджена .. наказом директора ВП НУБіП України «Ніжинський
агротехнічний інститут» від « 03 » 10 2023 № 98 «С»

Термін подання роботи на кафедру 15.01.2024 р.

Вхідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи законодавчі та нормативні
акти України, праці зарубіжних та вітчизняних вчених, дані первинних та
зведених документів, реєстрів бухгалтерського обліку та фінансової
звітності

ВП НУБіП України "НАТІ" Перелік питань, що підлягають дослідженню: ВП НУБіП України "НАТІ"

- Теоретичні основи бухгалтерського обліку в Україні;
- Тенденції та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні;
- Реформування обліку в державному секторі на основі міжнародних стандартів

ВП НУБіП України "НАТІ" Дата видачі завдання « 05 » 10 2023 р.
Керівник магістерської

кваліфікаційної роботи _____

Анатолій ШИШ

(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____

В ячислав ПИШКА

ЗМІСТ

ВП НУБіП України "НАТІ" **ВСТУП** ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

1.1 Основні етапи розвитку бухгалтерського обліку

1.2 Проблематика сучасних досліджень розвитку бухгалтерського обліку

ВП НУБіП України "НАТІ" **1.3 Особливості законодавчого регулювання бухгалтерського обліку на** ВП НУБіП України "НАТІ"

державному та міжнародному рівні

РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

ВП НУБіП України "НАТІ" **2.1 Особливості організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах** ВП НУБіП України "НАТІ"

2.2 Загальна організаційно-економічна характеристика бюджетної установи

2.3 Сучасний стан та проблеми ведення обліку в бюджетних організаціях

ВП НУБіП України "НАТІ" **2.4 Методи складання звітності бюджетних установи** ВП НУБіП України "НАТІ"

бухгалтерських даних

РОЗДІЛ 3. РЕФОРМУВАННЯ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

ВП НУБіП України "НАТІ" **3.1 Порядок реформації сучасної системи обліку в Україні** ВП НУБіП України "НАТІ"

3.2 Гармонізація фінансової звітності в контексті курсу України на євроінтеграцію

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ВП НУБіП України "НАТІ" **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** ВП НУБіП України "НАТІ"

ВСТУП

Бухгалтерський облік є самостійною прикладною економічною наукою та сферою практичної суспільної діяльності. Історія розвитку бухгалтерського обліку свідчить, що бухгалтерський облік є як самостійною галуззю наукових знань, так і частиною системи економічної науки. Бухгалтерський облік є самостійною галуззю знань про матеріальну культуру людини. Система бухгалтерського обліку розвивалася з появою матеріальної культури людини і як її функція управління.

У сучасному бізнес-середовищі система бухгалтерського обліку є комплексною системою знань, що поєднує науку, теорію та практику. Він відіграє важливу функцію управління економікою не лише на рівні окремого підприємства, а й у суспільстві загалом. Необхідність реформування економіки в Україні потребує відповідних змін у системі бухгалтерського обліку, яка є основою інформаційного забезпечення користувачів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Для дослідження сучасного стану системи бухгалтерського обліку та виявлення тенденцій її розвитку має велике значення, оскільки вона є важливим інструментом відображення соціально-економічних змін.

У контексті вивчення питань реформування бухгалтерського обліку та звітності в бюджетних установах, які поки що отримали лише обмежений аналіз, важливу роль відіграли такі вчені-обліковці, як Л.В. Гізатуліна, О.О. Дорошенко, І.К. Дрозд, які розглядають принципи побудови системи бухгалтерського обліку та звітності в бюджетних установах. У їхніх дослідженнях розглядаються принципи формування облікової інформації відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Важливим напрямком у вдосконаленні бухгалтерського обліку в Україні, зокрема в державному секторі, є гармонізація системи обліку та фінансової звітності бюджетних установ із міжнародними стандартами бухгалтерського обліку державного сектора.

Актуальність магістерської кваліфікаційної роботи з вивчення тенденцій та перспектив розвитку обліку в Україні визнається необхідністю концептуальної зміни та впровадження прогресивної системи обліку на основі впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Метою даної магістерської кваліфікаційної роботи є теоретичне та практичне дослідження системи бухгалтерського обліку та звітності в Україні,

а також аналіз сучасного стану та перспектив розвитку бухгалтерського обліку в державному секторі економіки. Робота передбачає розробку пропозицій щодо удосконалення обліку на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі.

Для досягнення поставлених завдань магістерської кваліфікаційної роботи передбачені наступні завдання:

- теоретично дослідити методичні аспекти обліку в Україні, зокрема в державному секторі;

- проаналізувати сучасний стан, методикку та організацію бухгалтерського обліку в державному секторі економіки на основі фактичних

даних досліджуваної організації;

- запропонувати удосконалення обліку в державному секторі економіки на основі адаптування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку державного сектора до реалій України.

Предметом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є тенденції та перспективи розвитку обліку в державному секторі.

В процесі вирішення в магістерській кваліфікаційній роботі задач використовувався системний підхід, методи системного, порівняльно-економічного аналізу. При проведенні аналізу тенденцій та перспектив розвитку обліку в державному секторі застосовувались способи

загальнення інформації, метод аналогій та порівнянь.

Інформаційною базою дослідження є наукові і практичні розробки Українських і зарубіжних вчених, законодавчі та нормативно-правові акти органів державної влади України, Міжнародні стандарти фінансової звітності

а також інші документи міжнародних органів – суб'єктів гармонізації та стандартизації у сфері бухгалтерського обліку, облікові реєстри, первинні документи, і форми звітності бюджетної установи.

Наукову новизну магістерської кваліфікаційної роботи визначають такі основні положення:

- Сутність обліку в установах бюджетної сфери та бюджетного обліку було уточнено, а також обґрунтована можливість використання обох термінів при розгляді бухгалтерського обліку бюджетних установ.

- Пропонується внести зміни до наказу щодо облікової політики в досліджуваній організації в зв'язку із введенням в дію національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі, плану рахунків та інших інструктивно-методичних та нормативних актів.

- Виправдана необхідність застосування методу нарахування при обліку бюджетних установ та інших суб'єктів державного сектора для оцінки доходів і витрат.

Практична цінність магістерської кваліфікаційної роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути впроваджені в бюджетній організації, внаслідок чого буде підвищена ефективність облікової інформації.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 1

ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

1.1 Основні етапи розвитку бухгалтерського обліку

Бухгалтерський облік представляє собою складну систему, що формує інформаційний простір для управління економічними системами на різних рівнях. Цей процес включає в себе врахування інтересів різних учасників фінансово-господарських відносин.

За словами Бондаренко Н.М., "Розвиток ринкової економіки, розширення фінансово-господарської діяльності та ускладнення внутрішньо-та зовнішньоекономічних зв'язків призвели до фактового збільшення потреби в інформації, необхідної для ухвалення управлінських рішень. Бухгалтерський облік, забезпечуючи достовірну та економічно обґрунтовану інформацію, відіграє важливу роль в цьому процесі... Ефективна організація бухгалтерського обліку сприяє оптимальному використанню ресурсів та мінімізації витрат виробництва."

На етапі розвитку економічних відносин практично неможливо визначити повний перелік користувачів інформації, отриманої з бухгалтерського обліку. Для бухгалтерського обліку практично неможливо визначити повний перелік користувачів інформації, що є результатом економічних відносин. Існує велика кількість користувачів бухгалтерської інформації. Існування великої кількості користувачів бухгалтерської інформації створює значні конфлікти інтересів.

В українському законодавстві, бухгалтерський облік розглядається як процес, що включає в себе виявлення, вимірювання, реєстрацію, накопичення, загалування, зберігання та передачу інформації про господарську діяльність підприємства. Ця дефініція наведена в Законі України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 року, № 996-XIV.

Науковці в Україні розглядають бухгалтерський облік як процес і

систему, і досі існують певні протиріччя між цими двома визначеннями. Для

унікнення таких протиріч можна визначити бухгалтерський облік як процес,

що охоплює від збирання первинної інформації до формування звітності.

Складність бухгалтерського обліку як інформаційної системи впливає

з того, що його методологія залежить від об'єктивних та суб'єктивних

факторів. Це, в свою чергу, призводить до конфлікту інтересів не тільки у

сфері господарських відносин, але й у відносинах щодо отриманої інформації

та методології її обробки та формування. Бухгалтерська методологія

визначається високим рівнем варіативності, і вибір конкретного варіанту

формування інформації не завжди гарантує об'єктивність отриманої

інформації щодо господарських відносин.

Бухгалтерський облік проявляється на всіх рівнях економічних відносин

та на кожному з них має свої особливості, зокрема:

- на рівні суб'єкта, що функціонує на мікрорівні – направлений на забезпечення інформації для управління господарською діяльністю

підприємства, організації, установи;

- на міжгосподарському рівні визначає інформаційний простір економічних відносин між суб'єктами господарювання (постачальники, підрядники, покупці, замовники, банки, працівники та інші);

- на макрорівні (на державному рівні) – є основою формування

статистичної інформації та макроекономічних показників розвитку держави;

- рівні окремих ринків, зокрема фінансова звітність є основою формування поведінки учасників ринку цінних паперів;

- на глобальному рівні – бухгалтерський облік формує інформацію для управління транснаціональними корпораціями, а також його дані

використовуються при формуванні статистичної інформації для міжнародних

фінансово-економічних організацій.

Бухгалтерський облік має комплекс методичного інструментарію,

використання якого залежить від суб'єктно-об'єктного складу облікової

системи та механізму зворотного зв'язку. Розглядаючи бухгалтерський облік

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

як систему, на яку впливають численні фактори, важливо враховувати нерозривні зв'язки між усіма її складовими. Це включає суб'єктів, відповідальних за організацію та ведення бухгалтерського обліку, методологічні елементи, пов'язані з методами обліку, об'єкти, що охоплюють господарську діяльність, а також зворотні зв'язки, що є результатом

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

управлінських рішень, прийнятих користувачами облікової інформації.

Тому взаємодія між системою бухгалтерського обліку та інтересами різних учасників економічних відносин представляє собою складну структуру.

Ефективність його функціонування визначає узгодженість інформаційних інтересів користувача. Для досягнення такої узгодженості необхідне

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

регулювання, яке обмежує функціонування об'єкту, контролює поведінку суб'єкта та регулює механізм використання елементів методу бухгалтерського обліку. Якість взаємодії елементів цієї системи визначає якість облікової інформації, яка є кінцевим продуктом цієї системи.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Бухгалтерський облік як наука, що ґрунтується на сукупності певних методів і принципів, дає інформацію про майно, капітал і фінанси

підприємства". Він виробляє інформацію про бізнес-процеси. Кінцевою інформацією бухгалтерського обліку є сукупність окремих економічних показників, що використовуються в системі. Сукупність окремих економічних

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

показників, що використовуються в системі прийняття управлінських рішень з метою контролю та управління діяльністю промислових підприємств з урахуванням вимог економічних відносин та особливостей управління підприємством.

Основними компонентами системи бухгалтерського обліку є об'єкти

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

обліку, елементи методу та інформація. Ці елементи взаємодіють, утворюючи систему, в якій вхідні дані з первинних документів збираються, узагальнюються в облікових регістрах і подаються як результати бухгалтерського обліку у вигляді податкової, фінансової та іншої звітності.

Крім того, компоненти системи бухгалтерського обліку можуть включати

теоретичні та організаційні аспекти, такі як цілі та завдання бухгалтерського обліку, принципи, концепції, методи та форми бухгалтерського обліку.

Ключовими компонентами системи є кваліфіковані фахівці, які є носіями інформації та основною силою функціонування системи.

На рис. 1.1 наведено структурну модель системи бухгалтерського

обліку як матриці зв'язків між її елементами.

Рис.1.1. Структурна модель та взаємозв'язки елементів системи бухгалтерського обліку

Взаємодія всіх елементів системи бухгалтерського обліку, зображених на рис.1.1, є неперервною. Можна стверджувати, що бухгалтерський облік є

культисом моделі діяльності суб'єкта господарювання, оскільки він

відображає на рахунках бухгалтерського обліку всі господарські операції та зміни в об'єктах обліку. Наприклад, грошові кошти сплачуються постачальникам за придбані основні засоби, матеріали та інформаційні технології, які потім використовуються в процесі виробництва готового

продукту, який продається покупцям, і в свою чергу сплачується

його грошовими коштами. Отримані кошти знову використовуються в процесі виробництва та іншої господарської діяльності. Також витрати на оплату праці, соціальні заходи, матеріальні ресурси, амортизація основних засобів та

інші елементи витрат увійшли в собівартість виробленої продукції через погашення відповідних зобов'язань.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Отже, у зв'язку з виникненням господарських операцій змінюється форма об'єктів обліку під час безперервного руху капіталу, у тому числі господарських засобів та джерел їх фінансування. Бухгалтерський облік, як динамічна система, формує інформацію для різних внутрішніх і зовнішніх користувачів у різних підсистем інформаційної системи суб'єкта господарювання під час відображення господарської діяльності.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Варто зазначити, що бухгалтерський облік відрізняється від інших підсистем систем управління підприємством тим, що він завжди є цілісною системою з певним набором елементів і підсистем, які забезпечують формування необхідної вихідної інформації. Інші підсистеми можуть бути представлені лише як окремі компоненти або взагалі не представлені – наприклад, аналіз може бути обмеженим, система внутрішнього контролю може включати лише окремі контрольні дії тощо. Крім того, бухгалтерський облік працює на різних рівнях, включаючи мікрорівень, мезорівень і макрорівень.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

В цілому бухгалтерський облік як систему можна розглядати за такими рівнями:

- В абстрактному розумінні це є засада, яка дозволяє чітко визначити бухгалтерський облік серед інших понять та категорій як систему теоретико-методологічних принципів, що визначають процес побудови обліку та дозволяють кількісно відобразити господарську діяльність підприємств.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- Національні системи бухгалтерського обліку в кожній країні мають свою унікальну специфіку, відзначаються різними принципами побудови та рівнем регламентації. Їх можна розподілити на різні групи, визначаючи їх як різні моделі обліку в світі (англосаксонська, континентальна, південноамериканська, інтернаціональна). Кожна національна система

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

включає відповідні керівні органи, законодавчо-нормативну базу обліку та

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- Системи бухгалтерського обліку в різних галузях та видів економічної діяльності, а також в різних організаційно-правових формах господарювання, будуються в рамках національної системи обліку та залежать від особливостей відповідних галузей та форм господарювання.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- Конкретні системи бухгалтерського обліку на окремих підприємствах, організаціях та установах розробляються відповідно до вимог та особливостей національної системи бухгалтерського обліку, системи обліку відповідної галузі, а також враховують особливості організаційної форми підприємства та ухваленої облікової політики.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Система бухгалтерського обліку є комплексним об'єктом нормативно-правового регулювання, спрямованим на задоволення потреб всіх учасників економічних відносин. Основною метою цієї системи є створення кінцевого продукту - облікової інформації. Держава, яка виступає суб'єктом

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

регулювання економічних відносин, має інтерес у формуванні адекватної інформаційної системи для цих економічних відносин. Бухгалтерський облік, як одна з складових цієї системи, визначається як ключовий елемент, від якого залежить розвиток економічних відносин, як на національному, так і на глобальному рівні.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Технологічний розвиток, заснований на зростанні споживання, може призвести до руйнування взаємодії економічної та екологічної систем, що призведе до посилення соціального консенсусу. З цією метою необхідно глибоко замислитися над такими сучасними питаннями, як економіка, суспільство та навколишнє середовище, а також переосмислити роль систем

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

бухгалтерського обліку та звітності в забезпеченні інформаційної підтримки для управління сталим економічним розвитком. сутність. Виникла необхідність наукової трансформації теоретико-методологічних основ

бухгалтерського обліку та пошуку нових або принципово інших методів і механізмів управління соціо-екологічною економічною системою підприємств.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Характеристика бухгалтерського обліку як інформаційної моделі взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем та різними сферами його прояву визначає його суспільне значення та є наступною:

- Економічне середовище. Система бухгалтерського обліку включає в себе відображення об'єктів управління, які визначають економічний стан підприємства та мають вплив на розвиток економічної системи в цілому, а також на ринки товарів, робіт, послуг, цінних паперів, фінансові ринки і інші. Окрім цього, головною метою системи бухгалтерського обліку є формування інформаційного забезпечення для забезпечення економічної безпеки як самого підприємства, так і вказаних ринків і загального економічного середовища.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Бочуля Т.В. наголошує, що сучасні вимоги до інформаційних систем ставлять складні виклики, оскільки користувачі очікують операцій з інформацією, що є релевантною для управління. Це призводить до необхідності створення інформаційної бази, яка максимально повно відображатиме реальний стан справ у діяльності підприємства, його бізнес-результати та перспективи зростання. Ось чому важливо враховувати і забезпечувати інтереси різних груп користувачів та забезпечувати збалансований підхід до умов, чинників та засобів управління діяльністю підприємства.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

- Соціальне середовище. У діяльності підприємств важливу роль відіграють учасники соціальних відносин, які включають як працівників, так і не працівників підприємства. Вплив діяльності підприємства на макроекономічні соціальні показники та рівень соціальної захищеності населення є значущим. Взаємодія також має зворотній зв'язок, оскільки рівень соціальної результативності господарської діяльності визначає конкурентоспроможність підприємства та його місце на ринках капіталів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Вчений В.В. Євдокимов підкреслює соціальне значення бухгалтерського

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

обліку у забезпеченні інформацією зацікавлених сторін, таких як споживачі, працівники та державні органи. Він також вказує на роль бухгалтерів у виконанні соціальних програм та умов колективних договорів, а також у наданні звітності про екологічні наслідки діяльності підприємства. Соціальне значення бухгалтерського обліку також виявляється в усвідомленні

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

бухгалтерами соціальних наслідків помилок та викривлень в інформації.

Євдокимов визначає передумови зростання соціального значення

бухгалтерського обліку у зростанні екологічної та соціальної свідомості, поширенні концепції соціальної відповідальності бізнесу та розширенні функцій бухгалтерського обліку. Однак, зауважте, що хоча соціальне значення

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

бухгалтерського обліку визначається його соціальною свідомістю, сам

бухгалтерський облік має загальну мету, розширюючи свої можливості через функції та завдання.

-Економічне середовище. . Господарська діяльність підприємств

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

пов'язана з виробничими процесами в результаті, яких використовуються природні відновні та невідновні ресурси й в свою чергу дані процеси зазвичай

пов'язанні із забрудненням навколишнього середовища (відходи, викиди та скиди забруднюючих речовин). В більшій мірі об'єкти управління, які й виступають об'єктами бухгалтерського обліку мають подвійну природу, тобто характеризують як економічне середовище так і екологічне.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1.2 Проблематика сучасних досліджень розвитку бухгалтерського

ВП НУБіП України "НАТІ" обліку

ВП НУБіП України "НАТІ"

На сучасному етапі трансформаційних змін в економіці України, удосконалення облікової системи та визначення ролі, місця і змісту її компонентів є ключовими завданнями. Протягом останніх років вітчизняна система бухгалтерського обліку пройшла складний етап розвитку і

ВП НУБіП України "НАТІ" станова

ВП НУБіП України "НАТІ"

Важливо відзначити, що проведено глибокі дослідження проблем теорії бухгалтерського обліку, охоплюючи як облік у сфері матеріального виробництва, так і облік у невиробничій сфері, включаючи облік у бюджетних установах. Це свідчить про бажання вдосконалення та адаптації системи обліку до сучасних умов економічної діяльності та державного управління.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Такі дослідження можуть сприяти вирішенню ряду актуальних завдань, таких як вдосконалення нормативно-правової бази бухгалтерського обліку, розробка сучасних методологій та підходів до ведення обліку в різних галузях та в умовах бюджетних установ.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

У контексті реформ та трансформацій в економіці, удосконалення бухгалтерської системи стає важливим чинником ефективного функціонування підприємств та інших економічних суб'єктів.

Бухгалтерський облік в бюджетних установах є важливим інструментом, який викликає спеціальну увагу та обдуманих заходів у процесі свого реформування. Однією з основних меть цього процесу є введення якісно нових фінансово-економічних відносин в бюджетних установах.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Ключовим завданням у цьому контексті є визначення загального механізму дії та внутрішньої структури нових фінансово-економічних відносин, визначення суб'єктів цих відносин та розробка принципів їх побудови. Важливим елементом є розробка методики визначення вартості

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

послуг, які надаються бюджетними установами, та встановлення нормативів фінансування.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Оновлений облік бюджетних установ виступає ключовим інструментом у цих реформах, спрямованих на формалізацію та відображення фінансово-економічних відносин в бюджетному секторі. Цей процес має на меті підвищення ефективності фінансового управління та забезпечення більш прозорого та відповідального використання бюджетних коштів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Бухгалтерський облік в бюджетних установах викликає значний інтерес як серед науковців-теоретиків, так і серед практикуючих фахівців. Багато авторів зосереджуються на проблемах бухгалтерського обліку в бюджетних установах, причому деякі з них вважають бухгалтерський облік у бюджетних установах та бюджетний облік ідентичними. Однак важливо розуміти відмінності між цими поняттями та розглядати місце бюджетного обліку в системі господарського обліку, його зміст, значення і методологічні засади.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Для чіткого визначення меж бухгалтерського обліку у бюджетних установах слід враховувати концептуальну сутність бухгалтерського обліку як основи системи управління економікою в умовах ринкових відносин та функцій, які на нього покладаються в сфері матеріального та нематеріального виробництва. У сфері нематеріального виробництва виконуються ключові функції держави, такі як загальне та муніципальне управління.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Бухгалтерський облік у бюджетних установах є невід'ємною частиною системи бухгалтерського та господарського обліку, оскільки ці установи здійснюють діяльність в межах державного управління, а їх бухгалтерський облік має визначені правила та норми, встановлені законодавством.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Предметом бухгалтерського обліку бюджетних установ є кошти державного бюджету та бюджетів усіх рівнів бюджетної системи, а також процес визначення результатів виконання кошторису. Ця діяльність

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

спрямована на виконання функцій держави. Об'єктом бухгалтерського обліку в бюджетних установах є різні фінансові та матеріальні елементи, зокрема:

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

1. Доходи і видатки загального і спеціального фондів: Це включає всі кошти, які надходять та витрачаються бюджетною установою, включаючи доходи з податків, зборів, платежів, а також видатки на виконання різних програм і проектів.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

2. Фонди і резерви: Утворені в процесі виконання бюджету, ці фонди та резерви також підлягають обліку.

3. Кошти по взаємних розрахунках: Це включає кошти, які обмінюються між бюджетними установами та іншими організаціями.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

4. Витрати на утримання бюджетних установ: Облік включає в себе всі витрати, пов'язані з функціонуванням та утриманням самої установи.

5. Залишки грошових коштів: В банках, на реєстраційних рахунках в Державному казначействі, в касі.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

6. Матеріальні цінності: Це об'єкти, які мають вартість і можуть бути виміряні в грошовому виразі, наприклад, обладнання, інвентар, товари тощо.

Облік цих фінансових та матеріальних елементів допомагає забезпечити ефективне фінансове управління та звітність бюджетних установ.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Фахівці, які викладають особливості організації обліку в установах бюджетної сфери, часто використовують термін "бюджетний облік". За їхнім розумінням, це означає ведення обліку виконання бюджету та кошторисів видатків установами та організаціями, які утримуються за рахунок бюджету.

Деякі автори, такі як О.Ф. Вербило та Т.П. Кондрицька, не глибоко зупиняються на методологічних аспектах побудови обліку в бюджетних установах, а надають основні нормативні документи, які використовуються при організації та веденні бухгалтерського обліку в цих установах.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

З іншого боку, деякі фахівці, як Щур В.П., підтримують розмежування між бухгалтерським обліком та бюджетним обліком. Вони розглядають бюджетний облік як окрему дисципліну, об'єктом якої є бюджет (державний та місцеві). Цей підхід підкреслює тісний зв'язок бюджетного обліку з іншими дисциплінами, що вивчають бюджет та фінансову систему держави.

Під час аналізу предмету бюджетного обліку враховується його подвійний характер як практичної діяльності і науки. В практичному вимірі предметом бюджетного обліку є стан виконання державного і місцевих бюджетів, а його об'єктами обліку включають доходи, видатки, грошові кошти на рахунках бюджетів, фінансування заходів, фонди, резерви, розрахунки, касове виконання бюджетів та результати виконання.

Бюджетний облік, як практика, охоплює всі етапи відображення зазначених операцій, надаючи комплексну, достовірну та науково обґрунтовану інформацію про стан виконання бюджетів. Як система контролю, він базується на загальноприйнятих принципах та виконує інформаційні та управлінські функції, а його результатом є складання звітності для різних зацікавлених сторін.

У вимірі науки, предмет бюджетного обліку включає в себе сам бухгалтерський бюджетний облік, його теорію, організацію, методологію, прийоми та шляхи удосконалення. Ця галузь науки вивчає принципи, форми та методи ведення бюджетного обліку, надаючи спеціалізовані знання для розуміння його особливостей.

Теорія бюджетного обліку за порівняно короткий час пройшла значний шлях розвитку від постановки проблеми, освоєння нової проблематики до створення наукового потенціалу, який обумовлює високу результативність вивчення і розвитку даної проблеми в сучасних умовах.

Методом бюджетного обліку є сукупність прийомів та способів, які

використовуються бюджетним обліком для одержання даних про виконання бюджетів.

Використання методу діалектичного матеріалізму в бюджетному обліку свідчить про те, що виконання бюджетів розглядається як складний процес, де взаємодіють різні елементи та фактори. Цей метод дозволяє не лише аналізувати окремі явища виконання бюджетів, але й вивчати взаємозв'язок

динаміку та вплив на економічний розвиток.

Бюджетний облік, ґрунтуючись на методі діалектичного матеріалізму, використовує різноманітні прийоми і методи для аналізу та взаємодії з фінансовими процесами. Наприклад, це включає у себе розгляд взаємодії доходів та витрат, визначення ефективності фінансового управління, аналіз впливу бюджетних рішень на соціально-економічний розвиток.

Застосування методу діалектичного матеріалізму в бюджетному обліку підкреслює важливість глибокого та всебічного розуміння бюджетних процесів в контексті економічної системи загалом

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

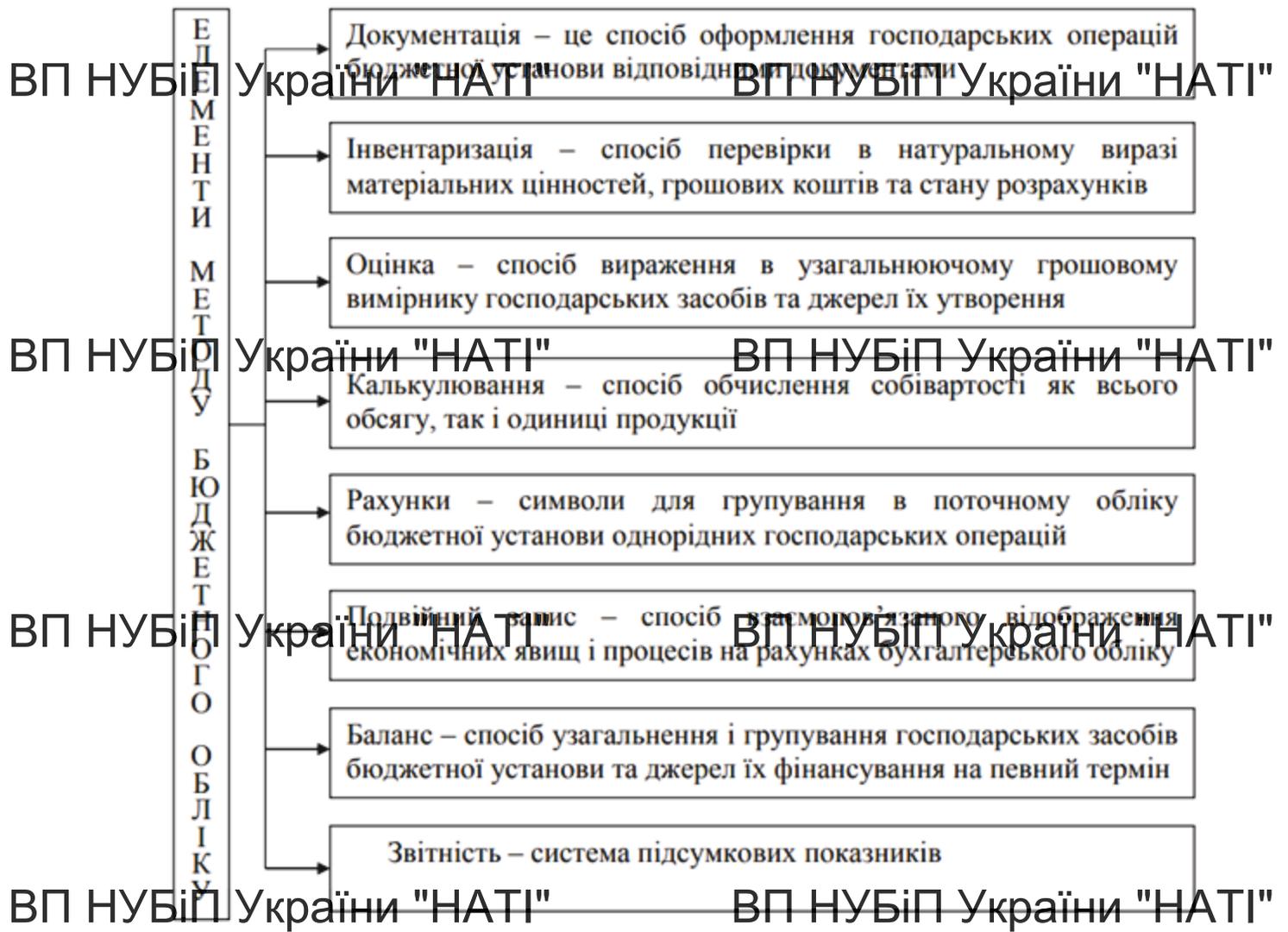

Рис 1.2 Елементи (Способи та прийоми) методу бюджетного обліку

Елементи методу бухгалтерського обліку в бюджетних установах включають в себе такі компоненти як документація та інвентаризація, оцінка

та калькулювання, рахунки та подвійний запис, а також баланс та звітність.

Організація, ведення бюджетного обліку та складання звітності регулюються законодавством, зокрема, Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. №966-XIV.

Бюджетний облік та звітність ґрунтуються на таких принципах:

- 1) законність - звітність повинна відповідати правилам та процедурам, які передбачені законодавчими та нормативними актами;

2) достовірність - правдиве відображення у бухгалтерській звітності

ВП НУБіП України "НАТІ" фінансових операцій держави із дотриманням вимог відповідних нормативних актів; ВП НУБіП України "НАТІ"

3) повнота бюджетного обліку - Всі операції, пов'язані із виконанням бюджетів, повинні бути ретельно зареєстровані на рахунках бухгалтерського обліку без винятків. Фінансова звітність має включати повну інформацію про

ВП НУБіП України "НАТІ" практичні результати операцій Державного казначейства, яка може впливати ВП НУБіП України "НАТІ"

на прийняття рішень, здійснюваних відповідно до цієї звітності. Забезпечення повноти та достовірності обліку можливе лише за умови, якщо облікова політика та процедури відповідних органів гарантують дотримання всіх правил бухгалтерського обліку. Ці правила повинні застосовуватися без будь-

ВП НУБіП України "НАТІ" яких відхилень, враховуючи реальні оцінки операцій, подій та ситуацій. ВП НУБіП України "НАТІ"

4) дата операції - Операції, пов'язані із виконанням бюджетів, реєструються в бухгалтерському обліку у момент здійснення відповідних платежів, що відповідає застосуванню касового методу ведення бухгалтерського обліку.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

5) прийнятність вхідного балансу - залишки за рахунками на початок поточного звітного періоду мають відповідати залишкам за станом на кінець попереднього звітного періоду;

6) превалювання сутності над формою - операції обліковуються та розкриваються у звітності відповідно до їхньої суті та економічного змісту, а не за їхньою юридичною формою;

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

7) суттєвість - Фінансові звіти повинні відображати усю істотну інформацію, яка є корисною для прийняття рішень керівництвом. Інформація вважається суттєвою, якщо її відсутність або перекручення може вплинути на економічні рішення користувачів звітності.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

8) доречність - корисність інформації для підготовки та прийняття економічних рішень;

9) відкритість - Фінансові звіти повинні бути достатньо зрозумілими і

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

детальними, щоб уникнути двозначності та правдиво відображати операції з необхідними поясненнями у записках. Операції повинні відповідати змісту статей звітів. Звітність має бути чітко викладена і зрозуміла для користувача.

10) сталість - постійне, протягом бюджетного року, застосування

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

обраних методів. Зміна методів обліку потребує додаткового обґрунтування і відкриття фінансових звітах;

11) правильність - сумлінне застосування прийнятих правил та

процедур;

12) обмеженість - обґрунтована, розсудлива оцінка фактів;

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

13) незалежність - відокремленість фінансових окладених років (звітних періодів);

14) співставність - Можливість визначення тенденцій виконання

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

бюджету здійснюється через співставлення інформації, що міститься у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності за певний період часу. Аналіз цих даних дозволяє виявити зміни в фінансовому стані та результативності організації чи установи, порівняти витрати та доходи з попередніми періодами, а також прогнозувати можливі напрямки розвитку. Такий підхід допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення та вдосконалювати стратегію фінансового управління.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

15) своєчасність - забезпечення своєчасною інформацією органів

законодавчої та виконавчої влади, які приймають рішення, здійснюють оцінку виконання бюджету, готують пропозиції щодо складання бюджету та інших користувачів

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

16) безперервність - оцінка активів здійснюється, виходячи з того, що процес виконання бюджетів є постійним

17) консолідація - Узагальнення фінансової звітності щодо виконання

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

бюджетів в системі Державного казначейства України, включаючи підвідомчі управління та відділення, здійснюється шляхом формування зведеної фінансової звітності. При цьому враховуються різні бюджети в розрізі системи, за винятком залишків за внутрішньосистемними розрахунками.

18) окреме відображення активів та пасивів - Цей принцип визначає, що

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

всі рахунки повинні записуватися з активами та пасивами, відображаються окремо в розгорнутому вигляді. Кожен рахунок вважається активним або пасивним, за винятком клірингових (рахунків за розрахунками), технічних та транзитних рахунків.

Розглядаючи бюджетний облік, важливо відзначити його схожість з

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

бухгалтерським обліком, адже він спадкує всі особливості останнього.

По-перше, бюджетний облік є суцільним і безперервним, охоплюючи всі

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

операції, що відбуваються під час виконання бюджетів. Відділяючи доходи та витрати, враховуючи джерела фінансування, цей облік ведеться у

хронологічному порядку.

По-друге, бюджетний облік вимагає жорсткої документації, де кожна

операція має підтвердний первинний документ. Ці документи повинні бути складені під час операцій або найближчим часом після їх завершення.

По-третє, бюджетний облік використовує єдиний грошовий вимір —

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

національну грошову одиницю (гривню).

По-четверте, в бюджетному обліку використовуються бухгалтерські

прийоми та методи, такі як рахунки, подвійний запис, баланс, звітність, документація, інвентаризація, оцінка та калькуляція.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Порівнюючи сутність, мету, предмет, об'єкти, функції та принципи бюджетного обліку з їх трактуванням у бухгалтерському обліку бюджетних установ, можна зробити висновок про їх тотожність. Діяльність бюджетних установ пов'язана з використанням бюджетних коштів, тому ведення обліку в

цих установах полягає у формуванні інформації про стан та порядок їх використання.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

При розгляді змісту та призначення бюджетного обліку в державі важливим є розуміння поняття "облікова політика". Це пояснюється тим, що повнота та достовірність операцій в обліку можливі лише за умови ефективного функціонування облікової політики. Вона повинна бути постійною формою протягом тривалого періоду та забезпечувати

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

1) повноту відображення в бухгалтерському обліку всіх операцій, здійснюваних органами Держказначейства за звітний період;

2) відображення в бухгалтерському обліку фактів бюджетних операцій,

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

виходячи з правової форми та економічного змісту;
3) однаковість даних аналітичного і синтетичного обліку, а також відповідність показників звітності записам на рахунках бухгалтерського обліку;

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

4) раціональне ведення бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей бюджетного процесу.

Облікова політика бюджетного обліку визначається як набір принципів, методів, угод, норм та процедур, які використовують учасники бюджетного процесу під час підготовки та представлення фінансових звітів. (рис 1.3)

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

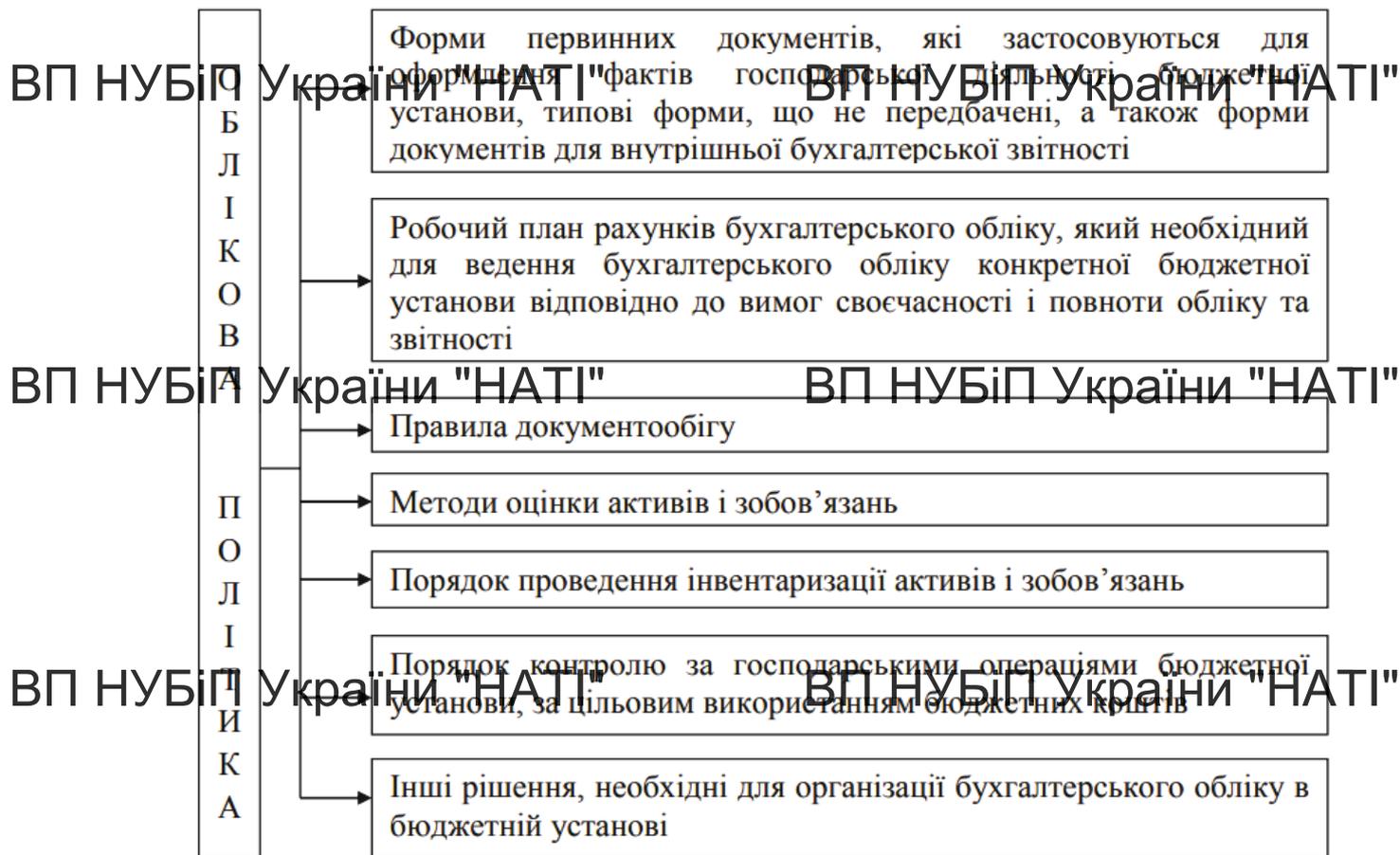

Рис.1.3. Складові облікової політики бюджетної установи

Після аналізу методологічних засад обліку в бюджетних установах та бюджетного обліку можна зробити висновок, що ці поняття є тотожними. Бюджетний облік є системою науково обґрунтованого нагляду, відображення, групування, узагальнення та контролю за кількісними та якісними показниками виконання бюджету. Він надає інформацію для ухвалення рішень, які базуються на фінансових розрахунках. Облік є основою для таких розрахунків, надаючи необхідну базову інформацію та аналітичну орієнтацію відносно можливих чинників та наслідків альтернатив.

Бюджетний облік відіграє важливу роль у процесі виконання бюджетів, забезпечуючи повну інформацію про виконання бюджетів на всіх рівнях. Однак, ураховуючи сучасний стан бюджетного контролю в Україні, важливо вжити заходів для поліпшення його ефективності.

Завданням є також модернізація системи бухгалтерського обліку для створення та впровадження єдиної облікової політики. Це передбачає координацію дій учасників, а також підвищення рівня прозорості у всій сфері державного управління.

1.3 Особливості законодавчого регулювання бухгалтерського обліку на державному та міжнародному рівні

Нормативно-правове забезпечення обліку – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств і кожного підприємства зокрема, які забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку і фінансової звітності в нашій державі.

Бухгалтерський облік бюджетних установ відіграє ключову роль і має велике значення у розвитку економічних відносин, що виправдовує його нормативно-правове регулювання на державному рівні. Система регулювання бухгалтерського обліку є необхідним інструментом для формування його методології, встановлення методики та організації, спрямованої на уникнення суб'єктивізму при формуванні інформації про стан економічної системи. Такий підхід допомагає уникнути конфліктів інтересів щодо якості інформаційного простору, який використовується для управлінських рішень із цього суб'єктами економічних відносин.

Система нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку бюджетних установ має охопити всі аспекти його функціонування, враховуючи, що перед національною системою бухгалтерського обліку стоять стратегічні завдання щодо модернізації теоретико-методологічних засад, розширення об'єктів обліку та об'єктивізації інформаційного простору. Це відбувається в контексті адаптації системи управління до нових умов розвитку вітчизняної економічної та бюджетної систем.

Правила ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах є

результатом впливу сукупності нормативно-правових актів, що формують інституціональне середовище на загальнодержавному рівні. Ці правила використовуються бюджетними організаціями та установами для організації та ведення бухгалтерського обліку на рівні кожного конкретного суб'єкта державного сектора економіки.

Згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", міжнародні стандарти фінансової звітності – це документи, прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, які визначають порядок складання фінансової звітності.

Шляхом втілення стратегії розвитку системи управління державними фінансами, що отримала затвердження розпорядженням Кабінету Міністрів України, і наступного впровадження плану заходів на ряд років передбачалося внесення змін до відповідних нормативно-правових актів, охоплюючи всі компоненти системи управління державними фінансами. Реалізація цієї стратегії призвела до:

- Розвитку системи державних закупівель, що передбачало прийняття Закону України «Про публічні закупівлі». Цей закон спрямований на наближення до стандартів Європейського Союзу, зменшення випадків, які не підлягають конкурентним процедурам, і впровадження обов'язкових

електронних закупівель

- Розвитку системи незалежного зовнішнього фінансового контролю, який втілено через прийняття Закону України «Про Рахункову палату». Цей закон підсилив незалежність Рахункової палати та розширив її повноваження.

- Забезпеченню доступу громадськості до інформації з питань бюджету через прийняття Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» та створення єдиного веб-порталу використання публічних коштів.

- Удосконаленню податкової системи, вносячи зміни до Податкового

кодексу України та впроваджуючи електронне адміністрування податку на додану вартість, спрямоване на зменшення випадків шахрайства.

- Розвитку системи управління державними інвестиціями.

Також спостерігалися позитивні зрушення в розвитку програмно-

цільового підходу в бюджетному процесі (зокрема, починаючи з 2015 року головні розпорядники бюджетних коштів мають чітко визначати зв'язки між

бюджетними програмами та стратегічними цілями, яким вони підпорядковані). Також відбулося поліпшення бюджетної дисципліни, зокрема шляхом скорочення переліку підстав для внесення змін до закону про

Державний бюджет України в процесі його виконання (внесені зміни до статті 52 Бюджетного кодексу України).

На даний момент в Україні триває процес трансформації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі з урахуванням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного

сектору. Це відбувається шляхом введення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, розроблених на

основі міжнародних стандартів.

В результаті виконання Стратегії модернізації системи бухгалтерського

обліку в державному секторі, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 26 липня 2007 року № 34, та Стратегії розвитку системи управління

державними фінансами, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 року № 774, було прийнято низку заходів щодо удосконалення системи бухгалтерського обліку в державному секторі,

включаючи затвердження основних національних положень (стандартів) і методичних рекомендацій для їх застосування.

План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, розроблений з урахуванням бюджетної класифікації, який містить субрахунки

для відображення в бухгалтерському обліку інформації про операції з виконання бюджетів, розпорядників бюджетних коштів та фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, та порядок його застосування;

Форми фінансової звітності та порядок їх заповнення;

Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи.

Перехід до застосування національних положень (стандартів) та методів нарахування в бухгалтерському обліку бюджетних установ забезпечив відображення всіх зобов'язань, які були прийняті цими установами. Зокрема, метод нарахування надав можливість об'єктивно оцінити фінансовий результат діяльності суб'єктів державного сектору та оптимізувати облік витрат на надані послуги.

Введені національні положення (стандарти) потребують деяких коригувань з урахуванням змін до міжнародних стандартів, а також вимагають розроблення нових національних положень (стандартів), що передбачає переклад міжнародних стандартів на українську мову та внесення до них змін.

Також було проведено модернізацію порядку казначейського обслуговування виконання бюджетів через впровадження інформаційно-аналітичної системи "ЄКазна". Ця система дозволяє в режимі реального часу відстежувати стан рахунків державного і місцевого бюджетів, оцінювати обсяги бюджетних зобов'язань, здійснювати превентивний контроль витрат та їх цільове призначення, а також оперативно приймати фінансову звітність розпорядників бюджетних коштів.

Використання плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі гарантує відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних із виконанням функцій, що покладаються на органи Казначейства, господарських операцій установ та організацій, діяльність яких фінансується

коштами державного та/або місцевих бюджетів, а також фондів загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Перехід органів Казначейства до використання плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі було заплановано на 2019 рік. Застосування касового методу органами Казначейства для формування інформації про результати виконання державних і місцевих бюджетів обмежується інформацією обсягу фактично отриманих витрачених коштів, що

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

не вистачає для прогнозування бюджетних показників. У майбутньому передбачається перехід до застосування методу нарахувань.

Отже, як впливає з вищезазначеного, держава регламентує механізм

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

формування облікової інформації в державному секторі економіки та забезпечує уникнення інформаційної асиметрії через систему нормативно-

правового регулювання бухгалтерського обліку. Система нормативно-правового регулювання бюджетного обліку враховує напрями розвитку бухгалтерського обліку в державному секторі економіки як науки та регулює

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

весь спектр його прояву як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищі функціонування суб'єктів державного сектора. Таким чином, система

нормативно-правового регулювання націлена на вирішення різних завдань і забезпечення регулювання інтересів зацікавлених сторін.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 2. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

2.1. Особливості організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах

Організація бухгалтерського обліку розглядається як система упорядкованих дій, спрямованих на створення ефективної системи бухгалтерського обліку. Цей процес включає в себе формування облікових реєстрів та первинних носіїв облікової інформації, встановлення облікової політики підприємства та організацію облікового процесу. На законодавчому рівні визначення терміну "організація бухгалтерського обліку" в законодавстві відсутнє. Однак питання організації бухгалтерського обліку розглядається в розділі II Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996 та інших нормативно-правових актах, які стосуються бухгалтерського обліку в державному секторі.

Відповідно до положень статті 56 Бюджетного кодексу України та статті 8 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", питання організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах лежать у сфері компетенції Кабінету Міністрів України. Це стосується визначення завдань і функціональних обов'язків бухгалтерських служб, повноважень керівника бухгалтерських служб у бюджетних установах та вимог до його професійно-кваліфікаційного рівня.

Міністерство фінансів України та Державна казначейська служба України також мають компетенцію у сфері методологічного й методичного регулювання бухгалтерського обліку виконання кошторису. Крім того, вони відповідають за визначення відповідних методів та рекомендацій для бухгалтерського обліку.

Керівник установи також має свою роль у питаннях організації бухгалтерського обліку безпосередньо в установі. Це включає створення

необхідних умов для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечення додержання порядку оформлення та поання до обліку первинних документів. Також керівник відповідає за фіксацію фактів господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом установленого терміну, що не може бути менше трьох років.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
Бюджетна організація бухгалтерського обліку змушується застосувати у першу чергу загальноприйнятих передумов, а саме: - вивчення структури установи, організації її діяльності; організація облікового апарату та праці облікових працівників; - організація облікового процесу (визначення обсягу облікових робіт); - організація досконалого володіння головним бухгалтером працівниками бухгалтерської служби діюю законодавчою базою щодо питань ведення бухгалтерського обліку.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
Бюджетна установа має повний контроль над визначенням своєї облікової політики та розробкою системи внутрішнього (управлінського) обліку, звітності та контролю господарських операцій. Вона самостійно визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів і приймає рішення щодо затвердження правил документообігу, технології обробки облікової інформації, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
Бюджетна установа може також визначати власні форми організації бухгалтерського обліку, включаючи введення посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби, яку очолює головний бухгалтер. Крім того, вона може обирати між користуванням послуг спеціаліста з бухгалтерського обліку, який діє як підприємець, чи веденням бухгалтерського обліку на договірних умовах централізованою бухгалтерською або аудиторською фірмою. Установа також може виділяти філії та інші відокремлені підрозділи на окремий баланс з подальшим включенням їхніх показників до фінансової звітності.

У своїй роботі бухгалтерська служба бюджетної установи керується дією нормативно-правових актів, включаючи Конституцію та закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів України, а також інші документи, що регулюють бюджетні відносини та фінансово-господарську діяльність бюджетної установи. До цих актів також входять накази керівника бюджетної установи та Положення про бухгалтерську службу.

Бухгалтерська служба бюджетної установи, яка має під собою інші бюджетні установи, відповідає за забезпечення методичного керівництва та контролю за дотриманням законодавства у справах бухгалтерського обліку, складання фінансової та бюджетної звітності в цих установах. Завдання бухгалтерської служби бюджетної установи показано на рисунку 2.1

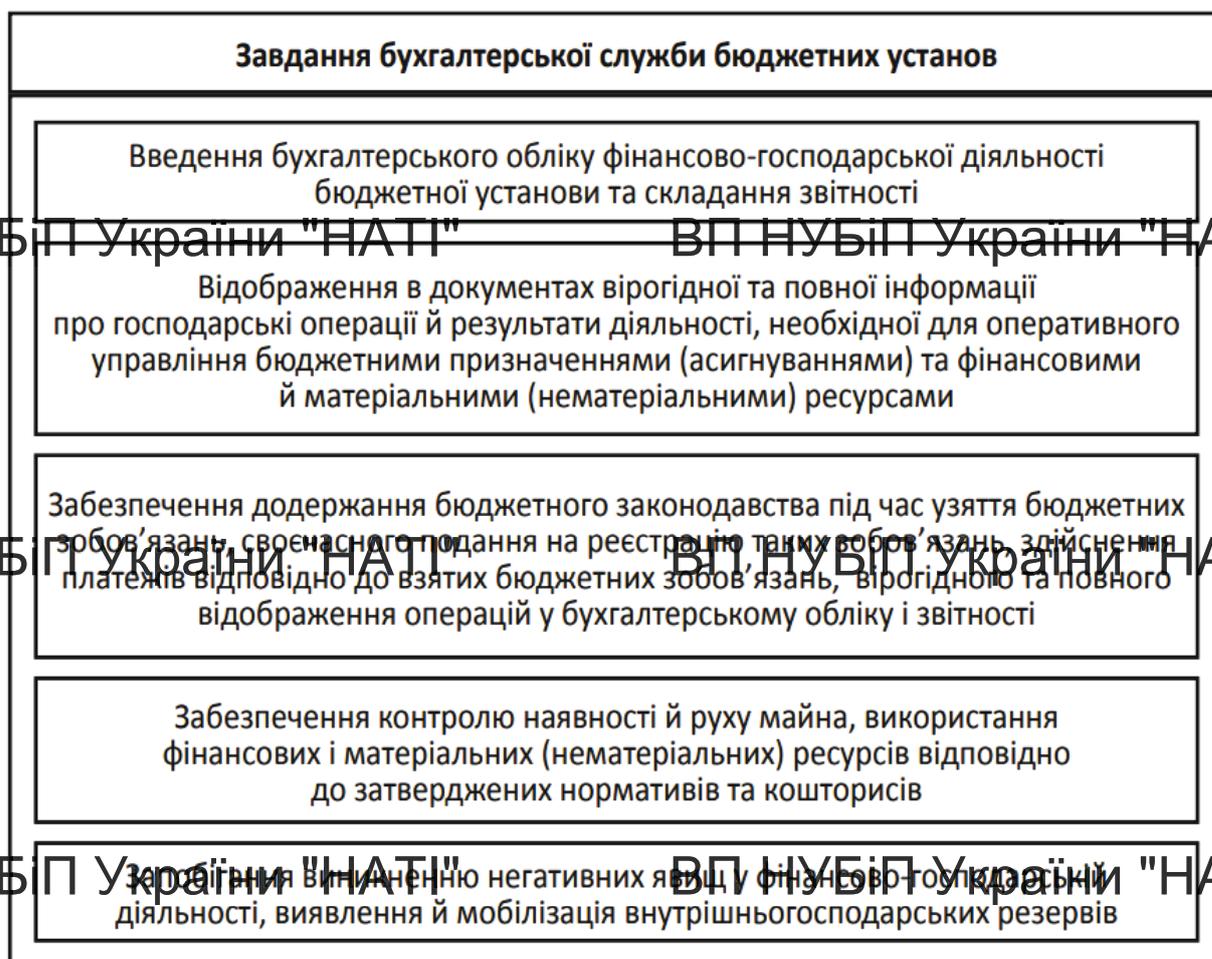

Рис 2.1 Завдання бухгалтерської служби бюджетних установ

Бухгалтерська служба виконує ряд важливих завдань, до яких входять:

1. Проведення бухгалтерського обліку відповідно до чинних нормативно-правових актів, включаючи використання уніфікованої автоматизованої системи бухгалтерського обліку та звітності.

2. Складання фінансової та бюджетної звітності, а також іншої необхідної звітності, такої як державна статистична та зведена звітність, відповідно до законодавчого порядку.

3. Проведення поточного контролю за дотриманням бюджетного законодавства під час узяття бюджетних зобов'язань, їх реєстрації в органах Державної казначейської служби України та виконання платежів.

4. Забезпечення дотримання нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку відповідними службами бюджетних установ.

5. Своєчасна подача звітності відповідним користувачам.

6. Перерахунок податків та зборів (обов'язкових платежів) до відповідних бюджетів.

7. Додержання порядку використання фінансових, матеріальних та інформаційних ресурсів під час проведення господарських операцій.

8. Проведення аналізу даних бухгалтерського обліку та звітності, включаючи зведену звітність.

9. Організація заходів щодо стягнення дебіторської та погашення кредиторської заборгованості.

10. Участь у роботі з оформлення матеріалів стосовно недостачі, крадіжки грошових коштів та майна.

11. Розробка та реалізація заходів з додержання та підвищення рівня фінансово-бюджетної дисципліни серед працівників бюджетної установи та працівників бухгалтерських служб.

12. Здійснення заходів щодо усунення порушень і недоліків, виявлених

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
під час контрольних заходів, проведених державними органами та підрозділами бюджетної установи, відповідальними за контроль виконання бюджетного законодавства.

Розподіл облікового процесу на етапи відображає його логічний порядок як у часі, так і в просторі, і ці етапи є загальними для всіх об'єктів обліку в

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
господарстві підприємств бюджетних установ і організацій, казенних об'єктів обліку включають необоротні активи, запаси, грошові кошти, розрахунки, зобов'язання за векселями та кредитами, доходи, витрати і власний капітал.

Важливо відзначити, що відповідно до норм Закону України "Про

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
бухгалтерський облік та фінансову звітність" № 996 регулювання методології бухгалтерського обліку здійснюється централізовано Міністерством фінансів.

Галузеві особливості застосування НП(С)БОДС можуть визначатися міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади у формі методичних рекомендацій. Однак, згідно зі статтею 8 Закону України "Про

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
бухгалтерський облік та фінансову звітність", організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах підпорядкована власникові (власникам) чи

уповноваженому органу (посадовій особі) згідно з законодавством та установчими документами. Отже, це питання входить до компетенції керівника бюджетної установи.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах повинна здійснюватися з моменту їх створення, оскільки вона в подальшому

безпосередньо впливає на ефективність бухгалтерського обліку. Раціональна організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах, аналогічно як і в установах приватного сектора економіки, передбачає застосування й

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
дотримання загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку на виконання ч. 4 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» бюджетні установи обирають форму його організації, а саме:

- введення до штату бюджетної установи посади бухгалтера або

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером, або ведення бухгалтерського обліку на договірних засадах централізованою бухгалтерією.

Завдання та функціональні обов'язки бухгалтерських служб, повноваження керівника бухгалтерської служби в бюджетних установах визначаються Типовим положенням № 59 . Організацію та координацію діяльності головних

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень здійснює Казначейство (у межах своїх повноважень) шляхом оцінки їх діяльності. - визначають за погодженням із вищестоящим розпорядником бюджетних коштів облікову політику;

- обирають тип бухгалтерського обліку, визначаючи конкретну систему

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

реєстрації та узагальнення інформації в них, дотримуючись єдиної методології та враховуючи особливості своєї діяльності та технологію обробки облікових даних. На сьогодні бюджетні установи застосовують меморіально-ордерну форму бухгалтерського обліку.

- розробляють систему та форми внутрішньогосподарського

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

(управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій; визначають повноваження працівників щодо підписання бухгалтерських документів; затверджують правила обігу документів та технологію обробки облікової інформації; встановлюють додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

- визначають та відображають на окремому балансі відокремлені підрозділи, які повинні проводити бухгалтерський облік, і потім включають їх показники до фінансової звітності установи.

Обираючи ту чи іншу форму організації бухгалтерського обліку, в

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

бюджетній установі повинні пам'ятати про мету бухгалтерського обліку – надання достовірної, правдивої і неупередженої інформації.

З огляду на зазначене, бухгалтерський облік необхідно організувати

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
таким чином, щоб його дані були своєчасними, точними та достовірними, а показники обліку – єдиними на всіх рівнях управління.

Було встановлено що підприємство веде бухгалтерський облік через свій внутрішній підрозділ, а саме бухгалтерію (сектор бухгалтерського обліку), яка функціонує як самостійний структурний підрозділ установи.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
Бухгалтерія в своїй роботі керується рядом нормативних актів,

включаючи Бюджетний кодекс України, Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", Положення про документальне оформлення записів у бухгалтерському обліку, Національні положення (стандарти)

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
бухгалтерського обліку державного сектора та інші нормативні документи, які визначають методологію ведення бухгалтерського обліку в бюджетних

установах. До того ж, бухгалтерія керується Наказом про облікову політику установи, Статутом установи та Положенням про бухгалтерію. Наше дослідження охопило аналіз облікової політики підприємства, основні

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
показники та принципи оцінки, методи та процедури обліку згідно з чинними П(С)БО, що відображені в обліковій політиці підприємства, а результати

узагальнені в Додатку (#).

Сектор бухгалтерського обліку ставить перед собою завдання надання користувачам повної, достовірної та об'єктивної інформації щодо фінансового

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
стану установи, результатів її діяльності та грошових потоків. Однією з основних функцій сектора бухгалтерського обліку є ведення бухгалтерського

обліку в установі, організація обліку фінансово-господарської діяльності та забезпечення контролю за збереженням майна, правильним використанням грошових коштів та матеріальних ресурсів.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
Сектор бухгалтерського обліку має право вимагати від структурних

підрозділів установи та окремих посадових осіб своєчасного подання відповідно оформлених матеріалів, таких як плани, звіти, таблиці, довідки та інше, згідно з визначеними графіками руху носіїв облікової інформації. На

основі інформації про види документів, що використовуються в фінансово-господарській діяльності, та про працівників, зайнятих в установі, був розроблений графік документообігу для даного підприємства.

Працівники сектора бухгалтерського обліку мають право не приймати до виконання і оформлення документів за операціями, які порушують діюче законодавство і встановлений порядок приймання, оприбуткування, збереження та витрачання грошових коштів, обладнання, матеріалів і інших цінностей.

Всю повноту відповідальності за якість та своєчасність виконання покладених на сектор бухгалтерського обліку задач і функцій несе головний бухгалтер. Ступінь відповідальності інших працівників бухгалтерії встановлюється посадовими інструкціями.

За відсутності головного бухгалтера його обов'язки та відповідальність покладати на іншого працівника бухгалтерської служби, відповідно до наказу.

В досліджуваній організації застосовується меморіально-ордерна форма обліку згідно Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ, затверджена наказом Держказначейства від 27.07.2000 р. № 68 . Облік господарських операцій здійснюється відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Господарські операції обліковуються відповідно по їх сутності, а не лише з огляду на юридичну форму. У формі меморіальні ордери формуються не пізніше 3-го числа місяця, що настає за звітним і підлягають реєстрації у книзі «Журнал-Головна». Облік у книзі «Журнал-Головна» ведеться по субрахунках, обороти формуються не пізніше 5-го числа місяця, що настає за звітним.

Регістри обліку, книга «Журнал-Головна», оборотні відомості та інші документи формуються з використанням програм Microsoft Excel.

Для належного ведення бухгалтерського обліку та відображення всіх фінансово-господарських операцій розпорядник бюджетних коштів повинен

спочатку встановити систему, яка гарантує відповідність єдиній методології бухгалтерського обліку для своєї установи. При формулюванні облікової політики і складанні відповідного розпорядчого документа бюджетні установи, як суб'єкти державного сектору, керуються НП(С)БО та іншими нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку в державному секторі.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"
 52 Загальна організаційно-економічна характеристика бюджетних установ

Аналіз фінансового стану проведемо на матеріалах державного бюджету Чернігівської області. Видатки Державного бюджету України включають бюджетні призначення, встановлені законом про Державний бюджет України на конкретні цілі, що пов'язані з реалізацією державних програм, перелік яких визначено статтею 87 Бюджетного кодексу.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

В 2021-2023рр. з державного бюджету Чернігівської області було профінансовано видатків на суму 936431, 2; 1365478, 5; 1578539, 56 млн. грн.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Табл. 2.1

Динаміка видатків державного бюджету Чернігівської області. 2021-2023рр

Показник	2021	2022	2023	Відхилення, млн грн		Темп змін, %	
				2023/2021	2023/2022	2021/2021	2023/2022
Видатки з бюджету	936431,2	1365478,5	1578539,56	642108,4	213061,0	68,6	15,6
Загальний фонд	799827,1	945729,7	1192826,03	392998,9	247096,3	49,1	26,1
Спеціальний фонд	136604,0	274565,2	385713,532	249109,5	111148,3	182,4	40,5

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Аналіз видатків державного бюджету Чернігівської області, наведений в табл. 2.1, дозволяє зазначити наступне: протягом 2021-2023рр. видатки державного бюджету Чернігівської області зросли на 249109, 5 млн. грн. або

на 182, 4% порівняно з 2021р. та на 111148, 3 млн. грн. або 40, 5% відносно

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

2022р. Видатки загального фонду у 2023 збільшилися порівняно з 2022р. на 247096, 3 млн. грн. ба на 26, 1% та 49, 1% або 392998, 9 млн. грн. порівняно з 2021р., в частині спеціального фонду в 2023р. збільшення видатків становило 182, 4% відносно 2010р. та 40, 5% відносно 2022р.

ВП НУБіП України "НАТІ"

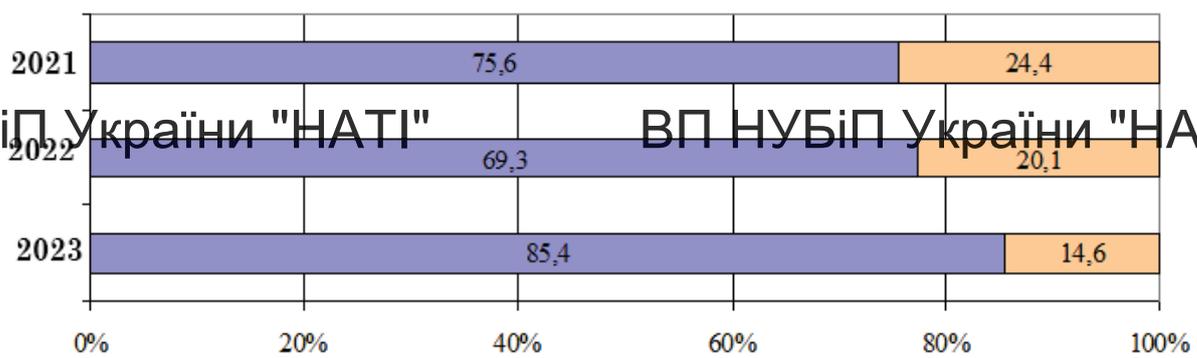
ВП НУБіП України "НАТІ"

Структура витрат державного бюджету Чернігівської області за 2021-2023 роки представлена на граф. 2.1. З графіку видно, що питома вага витрат загального фонду в 2022 році зменшилась на 16,1% порівняно з 2021 роком, становлячи 69,3%, тоді як у 2023 році збільшилась на 6,3%, досягаючи 75,6%. Це призвело до зростання питомої ваги витрат спеціального фонду до 24,4%.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Витрати до спеціального фонду у 2022 році вирісли на 5,5% в порівнянні з 2021 роком і складають 20,1%.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Рис 2.2 Структура видатків державного бюджету Чернігівської області в 2021-2023рр

На рис. 2.3 наведена динаміка основних груп видатків з державного бюджету по Чернігівській області за 2021-2023рр.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

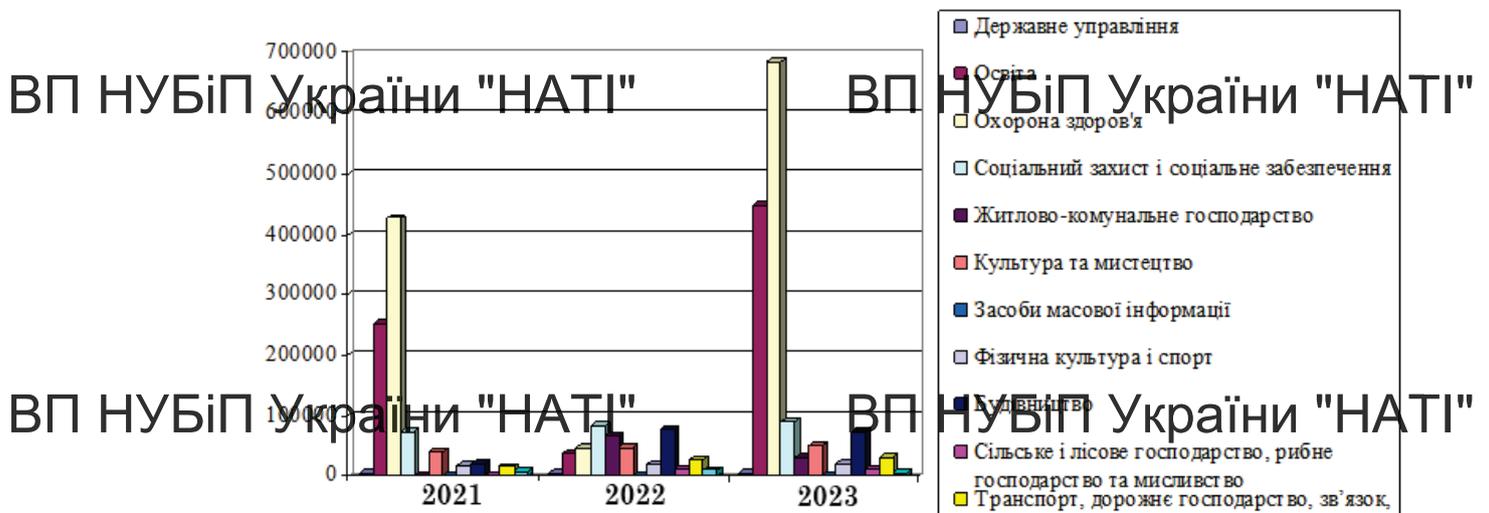

Рис. 2.3 Динаміка основних груп видатків з державного бюджету по Чернігівській області, 2021-2023рр., млн. грн.

Наступним етапом дослідження є аналіз структури видаткової частини державного бюджету Чернігівської області. (Табл. 2.2)

Як видно з табл. 2.2 в 2021-2023рр. найбільшу питому вагу становлять видатки на освіту (в середньому 19, 3%), охорону здоров'я (30, 8%) і соціальний захист та соціальне забезпечення (6, 6%), їх загальна вага в структурі видатків бюджету Чернігівської області за досліджуваний період складає понад 80%.

У 2022 році зростає показник житлово-комунального господарства відносно 2010 року і становить 4, 9%, а у 2012 році ця ситуація погіршується -

0, 2%. Протягом 2010-2012 років збільшився показник транспорту, який становить 2, 0%.

Загалом соціальні видатки займають в 2023р. 88, 2% загального обсягу видатків місцевих бюджетів і це на 1, 3% більше ніж в 2022р. тобто частка

соціальних видатків зростає

ВП НУБІП України "НАТІ" Питома вага видатків державного бюджету Чернігівської області в ВП НУБІП України "НАТІ"
2021-2023рр.

Показники	2021		2022		2023	
	Сума, млн. грн	Питома вага, %	Сума, млн. грн	Питома вага, %	Сума, млн. грн	Питома вага, %
Державне управління	4850,3	0,5	5122,8	0,4	5604,3	0,4
Освіта	25131,1	26,8	37359,9	2,7	44444,8	28,3
Охорона здоров'я	426358,0	45,5	48318,4	3,5	684790,3	43,4
Соціальний захист	74665,6	8,0	82581,3	6,0	90444,7	5,7
Житловокомунальне господарство	994,0	0,1	67238,5	4,9	32160,6	2,0
Культура та мистецтво	40537,8	4,3	46852,4	3,4	49573,1	3,1
Засоби масової інформації	2127,9	0,2	1854,6	0,1	1652,9	0,1
Фізична культура і спорт	17685,0	1,9	20056,4	1,5	21499,7	1,4
Будівництво	20892,0	2,2	75453,3	5,6	73363,2	4,6
Сільське господарство	910,0	0,1	11263,6	0,8	12886,9	0,8
Транспорт, дорожнє господарство	16645,7	1,8	28945,6	2,1	31354,6	2,0
Інші видатки	7921,6	0,8	10154,0	0,7	5421,4	0,3
Всього видатків	864919,1	92,4	435200,8	31,9	1455696,4	92,3

Для сприяння розвитку регіону необхідно збільшувати витрати на транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатику. Протягом вивченого періоду частка таких видатків відзначалася невеликою тенденцією до зростання, збільшившись з 1,8% у 2010 році до 2,0% у 2023 році. Також слід зазначити, що найменше фінансування (менше 1% в загальній структурі) спрямовується на засоби масової інформації (0,2% у 2023 році) та галузі сільського, лісового та рибного господарства (0,8%).

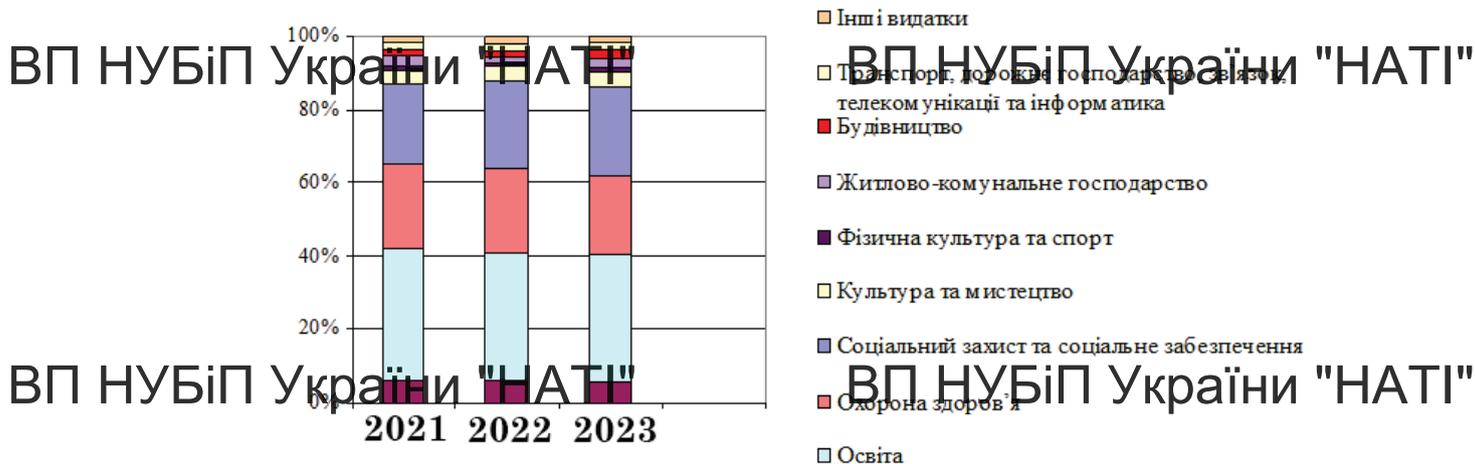

Рис 2.4. Структура видатків державного бюджету Чернігівської області в 2021-2023рр.

Отримані розрахунки вказують на те, що найбільший відсоток бюджетних видатків складався на освіту, становлячи приблизно 28,3% у 2023 році. Сума цих витрат становила 446944,8 млн. грн, що на 1,5% більше, ніж у 2010 році, і на 25,6% більше, ніж у 2022 році (409584,9 млн. грн).

Видатки на охорону здоров'я займали друге місце за обсягом у структурі витрат. Їх розмір зменшився на 2,1% у порівнянні з 2010 роком, але збільшився на 39,9% порівняно з 2022 роком, до 636471,9 млн. грн.

На третьому місці за питомою вагою були видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення. У період з 2010 по 2012 роки їх обсяг зріс на 15779,1 млн. грн в порівнянні з 2021 роком і на 7863,4 млн. грн в порівнянні з 2022 роком.

Узагальнюючи аналіз даних, можна зробити висновок, що найбільш фінансовані галузі включають освіту, соціальне страхування та охорону здоров'я. Порівнюючи дані за роки 2021-2023, видатки державного бюджету в Чернігівській області зросли як за окремими фондами, так і в цілому.

Отже, аналіз бюджетних витрат дозволяє зрозуміти, що роль державного казначейства полягає в комплексному обслуговуванні всіх учасників бюджетного процесу, а не лише в виконанні окремих видаткових повноважень.

2.3 Сучасний стан та проблеми ведення обліку в бюджетних організаціях

ВП НУБІП України "НАТІ" Система бюджетного обліку в Україні перебуває на етапі інтенсивного

реформування, що є впевненим відгуком на трансформації, що відбуваються на рівні макроекономіки та мегаекономіки. У зв'язку з процесами глобалізації та інтеграції світової економіки та у контексті подальшого розвитку інституційних рамок світової економіки, а також гармонізації світових

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ" підходів до обліку в сфері державного управління, виникло питання про

ефективне інформаційне забезпечення, розробку та внесення змін до нормативно-правової бази системи управління державними фінансами на основі світових стандартів стандартизації економічної інформації, зокрема міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ" Необхідність формування, затвердження та введення в дію

Національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі економіки України (далі - НП(С)БОДС) виникла у зв'язку із переходом держави до ринкових умов господарювання. Розбіжності в обліковій практиці,

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ" формах звітності та рахунках бухгалтерського обліку між установами державного сектору економіки та підприємствами, що здійснюють інші види

діяльності, створюють труднощі для встановлення чітких облікових взаємозв'язків та обмежують прозорість системи всебічного контролю за рухом фінансових ресурсів, матеріальних цінностей та капіталу.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ" Протягом останнього десятиріччя в Україні здійснюються заходи щодо

реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ в рамках Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі затвердженої постановою КМУ від 16.01.2007р. № 34, Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні (розпорядження

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ" Кабінету Міністрів від 24.10.2007 р. №911-р) та Стратегії розвитку системи

управління державними фінансами, схваленої розпорядженням КМУ від 01.08.2013р. № 774-р.

Для реалізації Стратегії було необхідно провести наступні заходи:

- розробити та впровадити національні положення (стандарти)

ВП НУБіП України "НАТІ" бухгалтерського обліку державного сектора (НП(С)БОДС), враховуючи вимоги міжнародних стандартів (МСБОДС);

- створити єдиний план рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, який був би гармонізований із бюджетною класифікацією та відповідав б статистиці державних фінансів 2001 року (GFS 2001);

ВП НУБіП України "НАТІ" - удосконалити методи складання та консолідації звітності, використовуючи сучасні інформаційні системи.

Для здійснення усіх цих заходів потрібно було удосконалити законодавство та прийняти низку нових нормативно-правових актів, що і було

ВП НУБіП України "НАТІ" зроблено

НП(С)БОДС розповсюджуються на ряд суб'єктів державного сектора, таких як Міністерство фінансів (яке відповідає за державну політику у сфері бухгалтерського обліку), розпорядники бюджетних коштів, Державне казначейство та державні цільові фонди, що ведуть бухгалтерський облік.

ВП НУБіП України "НАТІ" Визначено ці міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та

міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) не застосовуються до інших суб'єктів державного сектора, таких як бюджетні установи та інші державні організації, наприклад, органи державної влади, державні навчальні заклади, лікувальні установи, державні казначейства та податкові інспекції.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

В національному стандарті бухгалтерського обліку державного сектора 121 "Основні засоби" об'єднано основні принципи визнання, складу, оцінки, надходження, вибуття та нарахування амортизації основних засобів. Раніше ці аспекти не були чітко визначені в одному нормативно-правовому документі. З

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

введенням НП(С)БОДС 121 виключено положення щодо обліку основного засобу в гривнях без копійок після його первісного визнання. Тепер основні засоби можуть бути обліковані у гривнях з урахуванням копійок. Це призвело

до усунення бухгалтерських проведеннь, пов'язаних із списанням копійок при введенні активів у експлуатацію.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

За допомогою НП(С)БОДС 121 також розширено та уточнено обов'язкове розкриття інформації про основні засоби у примітках до річної фінансової звітності. Тепер інформація про основні засоби та інші малоцінні необоротні матеріальні активи має бути розглянута окремо за кожною групою, а також вказані нові показники, які необхідно включити у звітність.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Однією з ключових змін, внесених Міністерством фінансів України щодо обліку основних засобів, є підвищення їхньої вартісної межі. Починаючи з 10 травня 2016 року, матеріальні цінності, термін експлуатації яких перевищує один рік, а вартість за одиницю перевищує 6000 гривень без ПДВ, включаються до категорії основних засобів.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Основні засоби визначаються як найбільш значущий елемент у валютному балансі досліджуваної Комунальної організації "Центр матеріально-технічного та інформаційного забезпечення закладів освіти області". Ці активи використовуються як для забезпечення господарської діяльності комунальної організації, так і для надання матеріально-технічної підтримки шкільним навчальним закладам області. Таким чином, прийняття та впровадження в дію НП(С)БОДС 121 представляє собою важливий крок в системі обліку конкретної бюджетної установи.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Для отримання чіткого уявлення про суть впровадження НП(С)БОДС, можна порівняти їх із Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку державного сектору (МСБОДС). Повна відповідність національних стандартів державного сектора міжнародним стандартам відсутня, але можна виявити певне дублювання між ними.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

У НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» розкривають принципи формування та якісні характеристики фінансової звітності, загальні вимоги до облікової політики, склад та структура фінансової звітності, розкриття інформації про пов'язані сторони, події, що сталися після дати

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

балансу, інші аспекти розкриття інформації в фінансовій звітності. Визначені

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

вимоги до фінансової звітності враховують шість міжнародних стандартів. Зокрема, більше уваги приділено розкриттю подій після дати балансу (МСБОДС 14) та інформації про пов'язані сторони (МСБОДС 20). Детально висвітлені вимоги до фінансової звітності стосовно участі у спільних підприємствах (МСБОДС 8) та представлення в звітах інформації про виконання бюджетів, яка підлягає оприлюдненню (МСБОДС 24).

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

У відміню від МСБОДС 1 "Подання фінансових звітів", НП(С)БОДС 101 передбачає наявність не лише щорічної, але й проміжної (місячної, квартальної) звітності, яка охоплює конкретний період і складається наростаючим підсумком з початку звітного року. Крім того, перший звітний період інформованого суб'єкта державного сектору може бути меншим, але не довшим за 12 місяців (бюджетний рік), що відрізняється від вимог міжнародного стандарту.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Щодо форм фінансової звітності, вони представлені в додатках до

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

відповідних стандартів і мають деякі відмінності. Наприклад, у НП(С)БОДС 101 розділ активів балансу поділено на нефінансові та фінансові активи,

включаючи основні засоби, нематеріальні активи, капітальні інвестиції, запаси, МШП, готову продукцію тощо. У міжнародних стандартах такі активи розділені на поточні та непоточні, як це робиться у звітності комерційних підприємств. Структура пасиву балансу в основному збігається з міжнародними стандартами, відображаючи власний капітал та зобов'язання за термінами їх погашення. Однак порядок розміщення статей та деякі їх види відрізняються. Наприклад, розрахунки з оплати праці за НП(С)БОДС 101 відображаються лише серед поточних зобов'язань, тоді як за міжнародними стандартами вони показані в розрізі поточних і непоточних зобов'язань. У

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Балансі за міжнародними стандартами відсутні статті, такі як витрати та

доходи майбутніх періодів, забезпечення. У Звіті про фінансові результати за МСБОДС 1 витрати розкриваються або за функцією, або за характером.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Балансі за міжнародними стандартами відсутні статті, такі як витрати та

доходи майбутніх періодів, забезпечення. У Звіті про фінансові результати за МСБОДС 1 витрати розкриваються або за функцією, або за характером.

Звіт про фінансові результати згідно з НП(С)БОДС 101 вимагає

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

детального розкриття доходів від обмінних та необмінних операцій, за їх видами, а також розкриття витрат як за економічними елементами, так і за їх функціями. Крім того, в цьому звіті відведено окремий розділ для відображення виконання кошторису. У Звіті про рух грошових коштів за НП(С)БОДС 101 інформація подається більш розгорнуто, включаючи

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

накопичення та витрати від операційної діяльності в розрізі обмінних та необмінних операцій.

Звіт про власний капітал розкриває зміни, що відбулись у його складових внаслідок переоцінки необоротних активів, збільшення чи зменшення капіталу та інших змін. Згідно з НП(С)БОДС 102 "Консолідована фінансова звітність" виділяють консолідовану фінансову звітність та загальну

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

консолідовану фінансову звітність суб'єктів державного сектору. Ця консолідація виконується Державною казначейською службою України для отримання інформації про майновий стан і результати діяльності суб'єктів державного сектору та бюджетів. Отже, консолідація фінансових звітів у державному секторі проводиться поетапно, розкриваючи інформацію за

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

статтями у розрізі бюджетних установ, фінансованих з різних джерел бюджету. Міжнародні стандарти регулюють ці два види консолідованих звітів окремо: МСБОДС 6 "Консолідовані фінансові звіти та облік контрольованих суб'єктів господарювання" застосовують контролюючі суб'єкти державного сектору, а МСБОДС 22 "Розкриття фінансової інформації про загальний

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

державний сектор" використовується для складання загальної консолідованої звітності урядом.

Облік витрат у державному секторі регулюється НП(С)БОДС 135

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

"Витрати", який подає класифікацію витрат, враховуючи обмінні та необмінні операції. Він також визначає порядок визнання, оцінки витрат та формування

собівартості продукції. У порівнянні з міжнародними стандартами, де облік витрат на позики регулюється МСБОДС 5, НП(С)БОДС 135 не включає

визначення категорії "витрати". Замість цього, НП(С)БОДС 1 розглядає

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

витрати як зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, при цьому не враховуючи зменшення корисності активів, як це передбачено у МСБОДС 1 та МСБОДС 5.

Для обліку в державному секторі України затверджено 19 національних стандартів, що відрізняється від 26 міжнародних стандартів. Треба відзначити,

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

що деякі національні стандарти об'єднують вимоги та подорожні кітків міжнародних стандартів. Наприклад, НП(С)БОДС 101 "Подання фінансової звітності", НП(С)БОДС 102 "Консолідована фінансова звітність", НП(С)БОДС 124 "Доходи", та НП(С)БОДС 127 "Зменшення корисності активів". Як відзначено, міжнародні стандарти, на відміну від національних, можуть

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

можуть країні прикладів для пояснення термінів чи подорожні. Однак важливо зауважити, що міжнародні стандарти не враховують облік нематеріальних активів, що регулюється НП(С)БОДС 122 "Нематеріальні активи".

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Склад фінансової звітності за міжнародними та національними стандартами не різняться, однак перелік статей, за якими необхідно розкривати інформацію про активи, власний капітал та зобов'язання, є більш обширним за національними стандартами. Порівняно з міжнародними стандартами, національні стандарти передбачають подання проміжної

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

звітності. Однак у НП(С)БОДС 135 більш докладно розкрито облік витрат у розрізі обмінних та необмінних операцій, хоча цей стандарт не розглядає витрати на позики, які визначаються міжнародними стандартами. Нині існує невідповідність у визначенні поняття "витрати" між національними та міжнародними стандартами.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Загалом національні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору відповідають основам міжнародних, але існують деякі істотні розбіжності між ними. Для повного розкриття та аналізу всіх відмінностей між

цими стандартами і для їх подальшого вдосконалення потрібні додаткові наукові дослідження.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Отже, в бухгалтерському обліку бюджетних установ України спостерігаються кардинальні позитивні зміни, що полягають у впровадженні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, що покликано здійснити уніфікацію облікової системи, наближення її

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Стан справ будь-якої бюджетної установи чи організації відображається через бухгалтерський облік, який є необхідною частиною процесу управління державними фінансами. Управління вимагає контролю, а контроль в свою чергу передбачає вимірювання. Від належного ведення обліку господарських операцій залежить не лише розвиток конкретної бюджетної установи чи організації, але і процвітання держави в цілому.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

У контексті вищевказаного, питання організації та ведення бухгалтерського обліку в бюджетних установах стає особливо важливим у контексті модернізації системи державних фінансів, зокрема, вдосконалення бухгалтерського обліку в державному секторі.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Розглянемо стан та проблеми ведення обліку в бюджетних організаціях на прикладі Головного управління Державної казначейської служби України у Чернігівській області.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Досліджувана організація фінансується за рахунок коштів місцевого бюджету, які надаються їй безповоротно. Бухгалтерський забезпечує відображення всіх операцій, пов'язаних з виконанням кошторису видатків бюджету, кошторисів спеціальних коштів та узагальнення даних обліку і звітності, що необхідно для оперативного управління, аналізу, контролю за цільовим використанням коштів на підставі кошторису, виявлення позапланових і незаконних витрат.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Досліджуване підприємство для обліку господарських операцій

використовує План рахунків державного сектору, який затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2013 № 1203

Основною особливістю Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі є те, що він призначений для обліку діяльності всіх суб'єктів господарювання державного сектору: бюджетних установ, державних підприємств, фондів і органів управління в питанні виконання бюджетів.

На рис. 2.1 наведена структура Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі за розділами та класами.

1) рахунки обліку господарських засобів (нефінансові та фінансові активів, кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів);

2) рахунки обліку господарських процесів (розрахунки, зобов'язання, доходи, витрати);

3) рахунки обліку джерел формування господарських засобів (капітал та фінансовий результат)

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

Кореспонденцію рахунків, що використовується досліджуваним підприємством.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

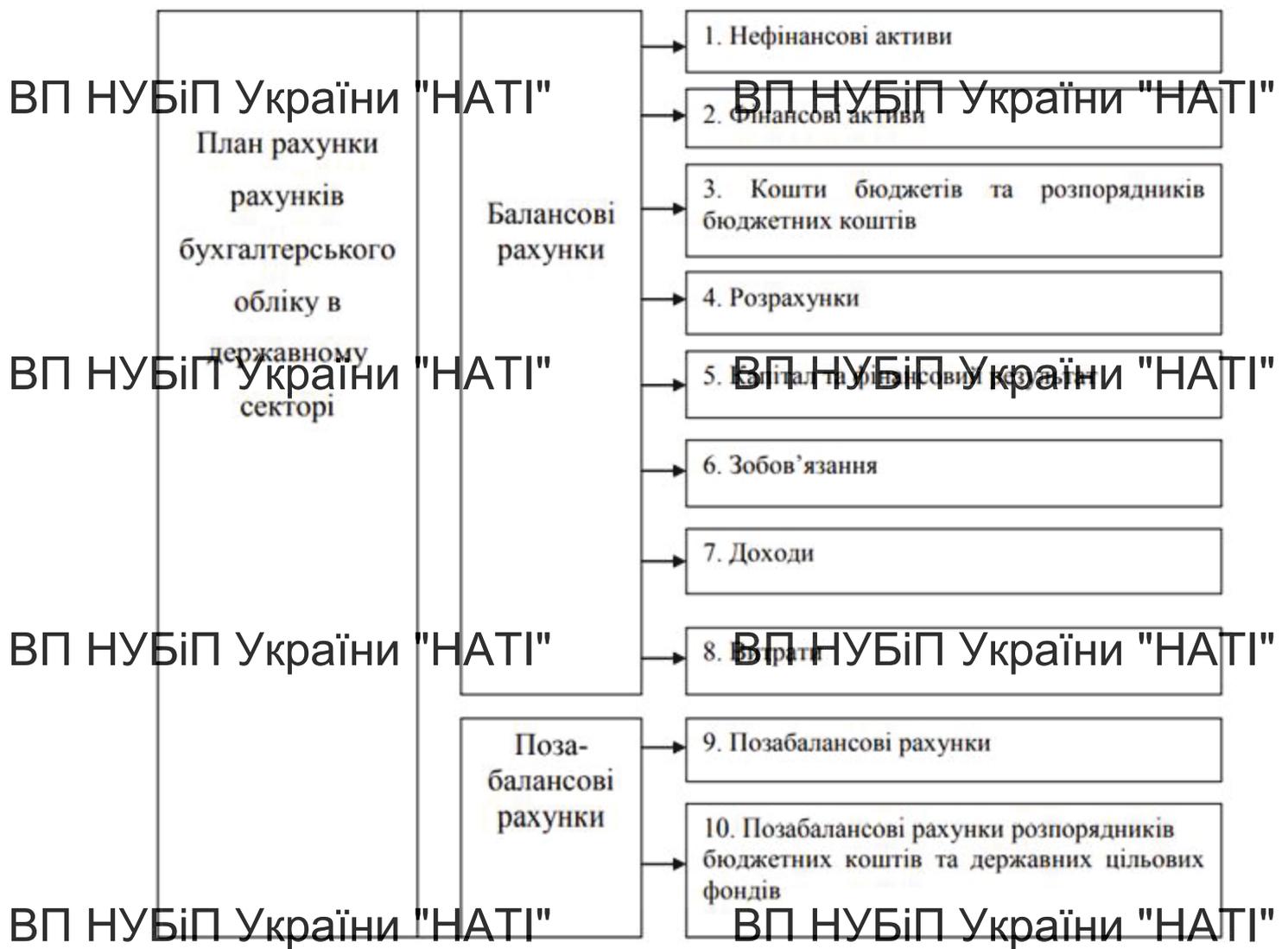

Рис 2.5 Структура плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі

Після виконання всіх необхідних бухгалтерських операцій, зафіксованих у меморіальних ордерах, організатор укладає оборотно-сальдову відомість, в якій розкривається дебетова сторона рахунків за розподілом за меморіальними ордерами, а також кредитова сторона рахунків. Після цього формується оборотно-сальдова відомість, де, крім зазначеного, обчислюється додаткова інформація щодо касових витрат, фактичних витрат, доходів за їх видами та інші розширені аспекти фінансової діяльності.

Щомісяця на основі меморіальних ордерів формуються аналітичні картки з обліку касових та реальних витрат. Ці картки містять усю необхідну

інформацію для подальшого узагальнення фінансової та бюджетної звітності

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Завдяки постійним змінам у законодавстві, бухгалтерська служба зазнає зростаючого навантаження. Наприклад, Закон України "Про відкритість використання публічних коштів" вимагає регулярного публікування інформації про використання публічних коштів на спеціальному веб-порталі.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Також Закон України "Про публічні закупівельні процедури" вимагає підвищення ефективності та прозорості у проведенні закупівель, створення конкурентного середовища, запобігання корупції і сприяння розвитку чесної конкуренції. Ці вимоги ставлять додаткові завдання перед працівниками бухгалтерської служби і відсувають терміни на придбання товарів або послуг.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Проаналізувавши діяльність підприємства, варто відмітити, що організація бухгалтерського обліку здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства України. Порушень та недоліків у роботі бухгалтерської служби не виявлено.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Облікова політика бюджетної установи є ключовим інструментом для забезпечення сталості та систематичності її фінансової діяльності. У відповідному наказі щодо облікової політики визначається обраний варіант з доступних альтернатив, які дозволяє чинне законодавство. У випадках, коли нормативними актами не визначено порядок обліку або конкретної процедури,

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

установа самостійно уточнює їх, керуючись професійними висновками і чинними стандартами бухгалтерського обліку, і закріплює це в наказі про облікову політику.

Однак суттєвого удосконалення потребує меморіально-ордерна форма обліку, яка застосовується в бюджетних установах.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

В сучасних умовах економічної діяльності вдосконалення технологій збору та обробки економічної інформації можливе лише за умови автоматизації бухгалтерських процесів. Використання ручної або частково

автоматизованої системи обліку не забезпечує бюджетній установі своєчасний

та оперативний доступ до необхідної інформації для ефективного управління.

Збільшення швидкості отримання облікових даних та посилення контролю над цільовим витрачанням бюджетних коштів можливе лише за умови повної автоматизації бухгалтерських процесів. При впровадженні комп'ютеризації бухгалтерського обліку важливо акцентувати увагу на уніфікації програмного

забезпечення, яке використовують суб'єкти державного сектору управління.

Це сприятиме взаємодії між інформаційними базами даних Міністерства фінансів України, Державного казначейства України та інформаційними системами суб'єктів обліку державного сектора.

Отже, для удосконалення системи обліку в державному секторі

необхідно не лише створити єдину нормативно-правову базу, яка відповідає

міжнародним стандартам, вдосконалити методологію обліку та складання звітності, але і розробити та впровадити комплексний програмний продукт (доступний безкоштовно для бюджетних установ). Цей продукт має забезпечувати виконання всіх необхідних операцій, таких як складання та

затвердження кошторисів, здійснення касових виплат (у тому числі складання

юридичних, фінансових зобов'язань та платіжних доручень), облік матеріальних засобів, зобов'язань та капіталу, узагальнення всіх господарських операцій в реєстрах бухгалтерського обліку. Також він повинен дозволяти розраховувати касові та фактичні витрати, а також складати

фінансову та бюджетну звітність, яку можна публікувати в Інтернеті для

забезпечення прозорості бюджетного процесу. Ці напрями вдосконалення обліку в бюджетних установах сприятимуть реалізації планових показників бюджету, визначенню стратегічних напрямів бюджетного фінансування, ефективному використанню фінансових ресурсів та збереженню коштів у

загальному та спеціальних фондах.

2.4. Методика складання звітності бюджетних установ на основі

ВП НУБіП України "НАТІ" бухгалтерських даних ВП НУБіП України "НАТІ"

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2009 року № 1541 (частина 5 розділу I) визначено, що метою складання фінансової звітності є

ВП НУБіП України "НАТІ" надання користувачам даних для прийняття рішень повної правди ВП НУБіП України "НАТІ"

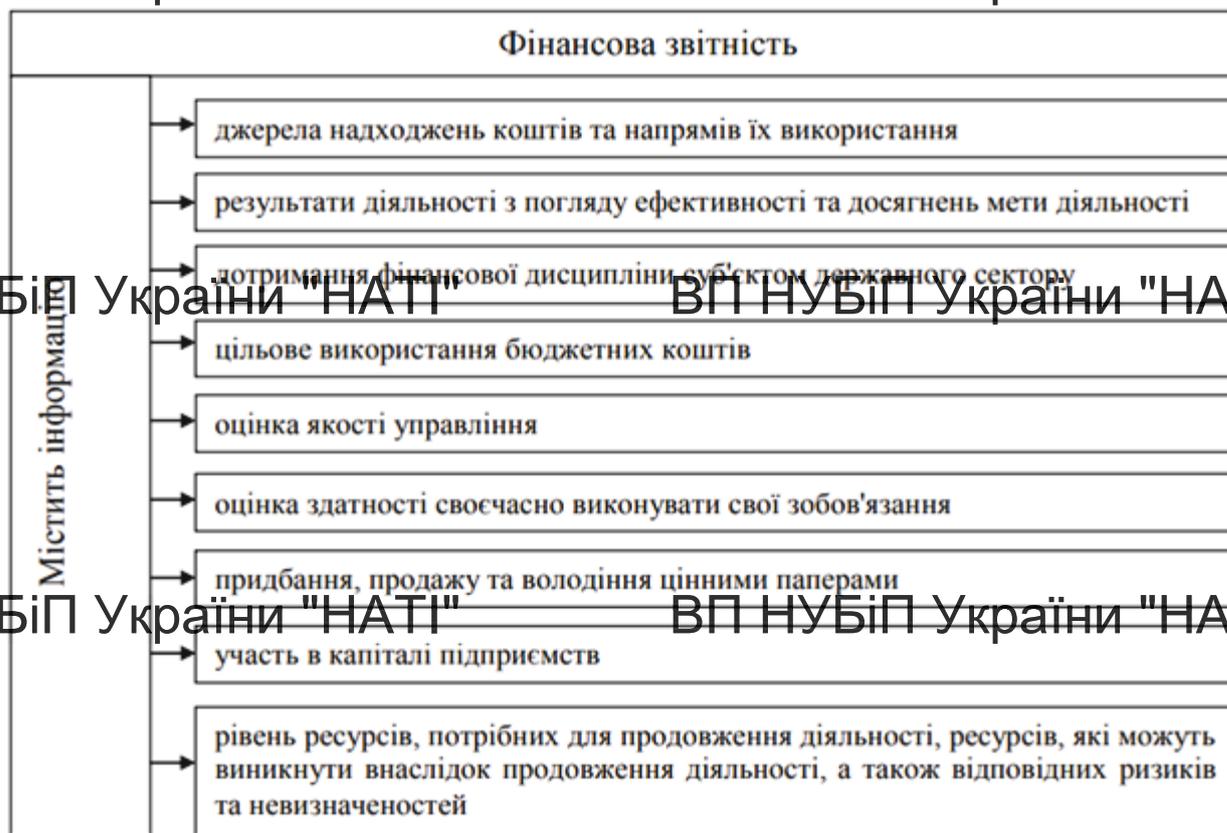
неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів суб'єкта державного сектору та бюджету.

Фінансова звітність у державному секторі забезпечує інформаційні

потреби користувачів. (рис 2.6)

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Рис 2.6 Інформаційне наповнення фінансової звітності бюджетних установ

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік.

Баланс суб'єкта державного сектору складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Проміжна (квартальна) звітність, яка охоплює певний період,

складається наростаючим підсумком з початку звітного року.

Період звітності для новоствореного суб'єкта державного сектору може бути коротшим, але не довшим за 12 місяців, тобто не може перевищувати тривалість бюджетного року. У випадку ліквідації чи припинення діяльності суб'єкта державного сектору у звітному періоді через реорганізацію (злиття, приєднання, поглинання, перетворення), звітний період визначається як період від початку року до моменту ліквідації.

Фінансова звітність складається у гривнях на перше число місяця наступного за звітним.

В цілому роботу з підготовки та обробки даних, які були відображені протягом звітного періоду в реєстрах бухгалтерського й аналітичного обліку (Додаток Ж, Р, С, Т), проводять перед складанням фінансової звітності в порядку, який наведено нижче.

По-перше, необхідно провести узагальнення даних бухгалтерського обліку, для систематизації господарських операцій, які були відображені бюджетною установою протягом звітного періоду, і для перевірки коректності облікових записів з метою складання звітності, проводиться підведення підсумків за рахунками бухгалтерського обліку відповідно до Плану рахунків. Для досягнення цієї мети розробляють оборотні відомості, які виступають засобом зв'язку між фінансовою звітністю та рахунками бухгалтерського обліку. Іншими словами, на цьому етапі формуються оборотні відомості за субрахунками для перевірки повноти записів у бухгалтерському обліку.

По-друге, необхідно провести процедуру закриття рахунків доходів і витрат. Щоб визначити фінансовий результат за звітний період, необхідно у кінці кожного місяця списати (закрити) доходи і витрати за цей період на рахунок фінансового результату звітного періоду, що визначений як

субрахунок 5511 "Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду"

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

По-третє, бюджетні установи, включаючи досліджувану організацію, проводять закриття меморіальних ордерів в останньому місяці звітного періоду (кварталу, року). Використання єдиної форми меморіальних ордерів для бухгалтерського обліку є обов'язковим для всіх бюджетних установ та

ВП НУБіП України "НАТІ"

відбуваєсь відповідно до Порядку складання статистичних форм

ВП НУБіП України "НАТІ"

меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів суб'єктів державного сектору, що затверджений наказом Міністерства фінансів України від 08.09.2017 року № 755. При закритті меморіальних ордерів за останній місяць звітного періоду в кожному ордері підсумовують дані по всіх рубриках та

ВП НУБіП України "НАТІ"

вказують залишки на кінець місяця, а також обчислюють суму оборотів для

ВП НУБіП України "НАТІ"

кожного меморіального ордера.

Наступним етапом є трансфер даних із меморіальних ордерів до книги "Журнал-головна" та реєстрів аналітичного обліку. Сальда за всіма

ВП НУБіП України "НАТІ"

субрахунками виводяться в книзі "Журнал-головна". Це виконується шляхом запису суми меморіального ордера спочатку у графу "Сума оборотів за

ВП НУБіП України "НАТІ"

меморіальним ордером", а потім у дебет і кредит відповідних субрахунків. При цьому сума оборотів за місяць за всіма субрахунками, як у дебеті, так і у кредиті, повинна дорівнювати підсумку графи "Сума оборотів за

ВП НУБіП України "НАТІ"

меморіальним ордером". Наприкінці місяця також проводиться перевірка правильності записів за субрахунками в книзі "Журнал-головна". Це включає

ВП НУБіП України "НАТІ"

підсумовування оборотів за кожним субрахунком та визначення залишків на кінець місяця в рядку "Усього". Після визначення оборотів за субрахунками виводять залишок на початок наступного місяця для кожного субрахунку.

ВП НУБіП України "НАТІ"

У звіті про фінансові результати форми № 2 де, розпорядники бюджетних коштів подають інформацію щодо доходів, витрат і фінансових результатів за звітний період. Ця форма включає 4 розділи:

ВП НУБіП України "НАТІ"

- 1) фінансовий результат від діяльності;

2) витрати бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією

ВП НУБіП України "НАТІ" витрат і кредитування бюджету;

ВП НУБіП України "НАТІ"

3) виконання бюджету (кошторису);

4) елементи витрат в обмінних операціях.

У звіті про власний капітал розкривається інформація щодо змін у

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

капіталі установи, які виникли внаслідок коригування залишку на початок року. Додатково в цьому звіті висвітлюється інформація про збільшення та

зменшення капіталу в підприємствах, вплив дооцінок та уцінок на його стан,

введення в експлуатацію завершених об'єктів капітальних інвестицій,

відчуження об'єктів необоротних активів та нарахування амортизації на

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

необоротні активи, які отримані безоплатно і відображені як такі, що надійшли у натуральній формі.

Моя думка полягає в тому, що з урахуванням вже діючих нормативно-

правових актів, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку

державного сектора, які розроблені з використанням МСБОДС, та інших змін

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

у методології підготовки до складання та формування фінансової звітності

суб'єктів державного сектора, включаючи бюджетні установи, результатом

буде отримання відкритої, надійної та порівняльної інформації. Ця інформація

є необхідною для ефективного управління державними фінансами, врахування

вхідних та вихідних грошових потоків бюджету, а також для проведення

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

процесів контролювання та прогнозування на рівні держави.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"

РОЗДІЛ 3. РЕФОРМУВАННЯ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ

СЕКТОРІ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

3.1. Порядок реформації сучасної системи обліку в Україні

Врахування соціальних проблем в економіці України сприяло значному розширенню обсягів та різноманітності державного та бюджетного секторів.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

Суб'єкти державного сектору економіки, зокрема бюджетні організації та установи нашої країни, виконують ключові державні функції, є повноцінними учасниками економічного процесу як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. Вони також відіграють активну роль у виконанні бюджету, як у частині видаткової, так і дохідної складових.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

Останні роки в Україні характеризуються реформуванням системи управління фінансами на державному рівні. Однією з ключових частин цього процесу є розвиток і вдосконалення механізмів управління фінансами на рівнях держави та місцевих громад. Це вимагає системного та точного звітування про виконання бюджетів для забезпечення ефективного

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

бюджетного планування на середньо- та довгострокову перспективу, а також для постійного контролю над цільовим використанням бюджетних коштів. На поточному етапі розвитку економіки сучасна облікова система державного сектора не повністю відповідає потребам управління державною фінансовою системою України, і це спостерігається навіть при бездоганному з погляду

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

податкових органів бухгалтерському обліку.

Сучасна система обліку повинна не лише забезпечувати виявлення, вимірювання, реєстрацію, узагальнення та передачу інформації користувачам фінансової звітності, але й непрямо впливати на оптимізацію структури бюджетного планування та прогнозування для більш ефективного впровадження цих процесів.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

Характеристика діяльності бюджетних установ визначає особливі вимоги до формування інформації щодо структури та використання бюджетів.

Ці вимоги спрямовані на досягнення облікових та контрольних цілей, а також

ефективного використання бюджетних та позабюджетних коштів. Умови ринкових відносин у господарюванні також належать використанню нових принципів, форм і методів управління у бюджетній сфері, що підвищує вимоги до об'єктивності економічної інформації, основним джерелом якої є бухгалтерський облік.

Україна активно впроваджується процес реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності у державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору. Це здійснюється шляхом впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, які розроблені на основі міжнародних стандартів.

Суб'єктами державного сектору є Міністерство фінансів України, яке забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, розпорядники бюджетних коштів, Казначейство та фонди загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування.

У світовій та національній практиці бухгалтерського обліку для визнання доходу та визначення фінансового результату використовують дві моделі обліку. Перша модель базується на касовому методі, де дохід визнається після отримання грошових коштів від продажу продукції або послуг. Друга модель ґрунтується на методі нарахування, де дохід визнається після передачі права власності на виготовлену продукцію або надані послуги. Фінансовий результат за умов методу нарахування визначається на основі відповідності між доходами та витратами, незалежно від моменту отримання виручку від реалізації

Міжнародна та вітчизняна практика бухгалтерського обліку свідчать, що в державному секторі також використовуються два методи для визнання доходів і витрат та визначення фінансового результату діяльності суб'єкта

господарювання: касовий та нарахування. Кожен з цих методів має свій модифікований варіант: модифікований касовий метод і модифікований метод нарахування.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

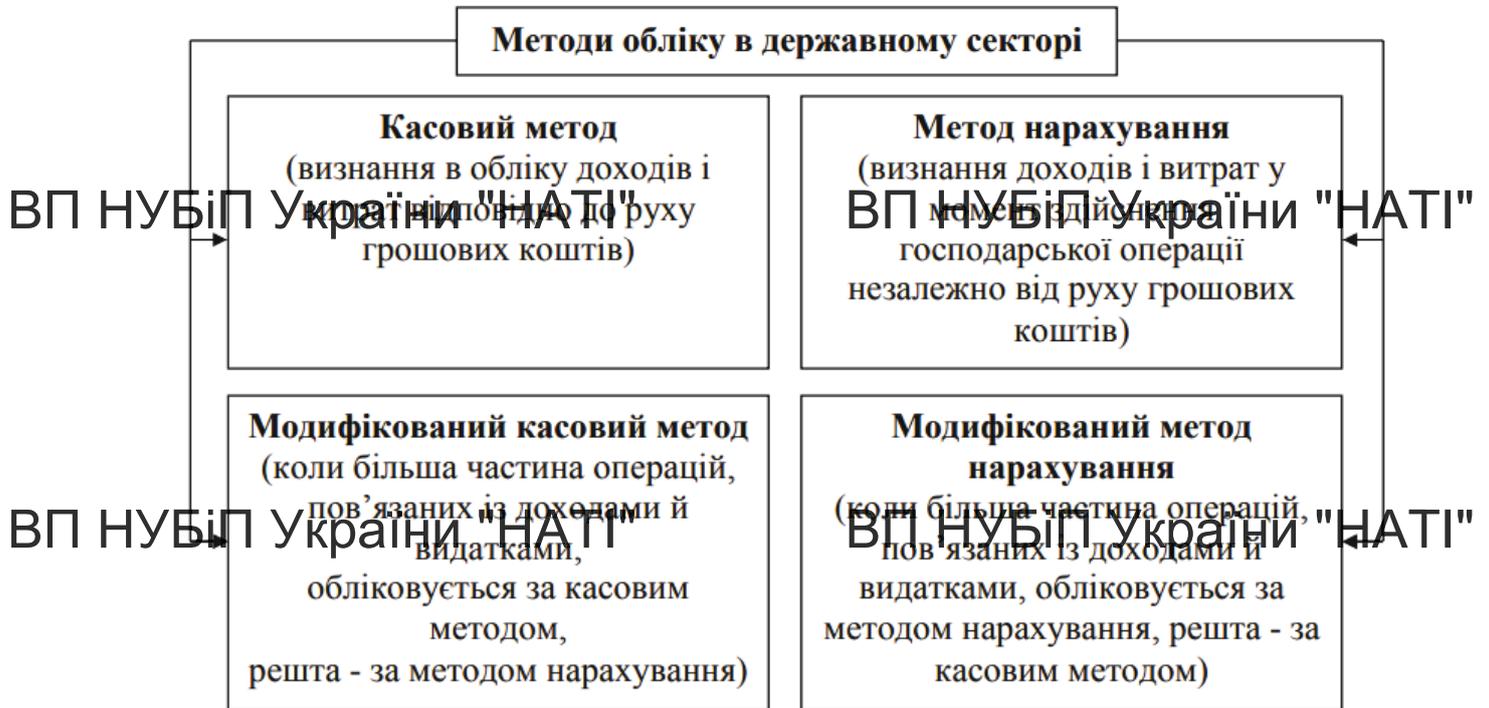

Рис. 3.1. Методи визнання доходів і витрат у державному секторі

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Касовий метод передбачає реєстрацію грошових потоків, що надходять і вибувають з державного, місцевих бюджетів та бюджетних установ. Основними перевагами цього методу є його простота, легкість використання та інформативність.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Модифікований касовий метод у веденні обліку виконання державного бюджету передбачає реєстрацію касових потоків, проте визнання державного боргу та бюджетних кредитів здійснюється за методом нарахування. Цей метод також враховує інші розрахунки, що виникають під час виконання бюджету.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Використання методу нарахування в державному секторі передбачає оцінку та відображення в обліку та звітності всіх активів і зобов'язань держави. Ця оцінка включає не лише основні засоби, матеріальні запаси та інші оборотні та необоротні активи, які є об'єктами обліку в поточний момент, але

й всі нематеріальні активи, усі права, що перебувають у власності держави, та

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

всі природні ресурси, які є державним активом і власністю держави, включаючи пенсійні зобов'язання перед майбутніми пенсіонерами. Ця інформація є критичною для ухвалення ефективних управлінських рішень на державному рівні.

Модифікований метод нарахування застосовується для оцінки активів і

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

зобов'язань. На певному етапі його запровадження стало зрозуміло, що він не дає змоги оцінити їх об'єктивно.

Дослідження показало відсутність ясності та однозначності теоретичного обґрунтування і практичного застосування різних методів

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

визнання доходів і витрат в бухгалтерському обліку державного сектору України. Це також стосується нормативно-правового забезпечення цього питання. Хоча терміни "касовий метод" і "метод нарахування" все ще використовуються, терміни "модифікований касовий метод" і "модифікований метод нарахування" не використовуються ні в теорії, ні на практиці.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

На сьогодні в Україні бухгалтерський облік виконання державного і місцевих бюджетів здійснюється за касовим методом, в який включено метод нарахування для окремих операцій, таких як облік державного боргу та зобов'язань розпорядників бюджетних коштів. Операції, пов'язані з доходами та витратами, фіксуються в обліку в момент проведення відповідних платежів,

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

як і операції з фінансуванням бюджету реєструються в момент руху коштів, з одночасним відображенням активних операцій або боргу.

Бюджетними установами і фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, щодо виконання кошторисів, облік ведеться за методом нарахування. Цей метод передбачає, що операції та події

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

визначаються в момент їх виникнення, незалежно від того, коли надходять або сплачуються кошти або їх еквіваленти.

Враховуючи зазначене, у плані рахунків бухгалтерського обліку державного сектора із метою реалізації методу нарахування доцільно передбачити:

По-перше, включення до плану рахунків бухгалтерського обліку державного сектора термінів "касові надходження" та "касові вибуття" з метою врахування грошового обігу під час виконання бюджету.

Органи, що обслуговують грошовий обіг на вказаних рахунках виконання бюджету, ведуть облік всіх видів надходжень і вибуття коштів бюджету, які виникають внаслідок операцій з доходами, витратами, фінансовими та нефінансовими активами, а також зобов'язань. Проте ця система не забезпечує повноцінну можливість порівняння касових надходжень та касового вибуття з доходами та витратами. Наприклад, витрати включають амортизацію основних засобів та інших активів, але касові вибуття в цій частині відображають лише платежі за придбання нефінансових активів.

На всі касові надходження та вибуття органи, які забезпечують грошовий обіг виконання бюджету, подають видписки з особових рахунків надходжень і одержувачів коштів бюджету. Касові операції під час виконання бюджету також визначають результат, який вказує на перевищення касових надходжень над касовим вибуттям і фактично представляє собою залишок коштів на єдиному казначейському рахунку бюджету.

Оскільки, необхідно встановити відповідну відповідність рахунків та норм для нарахування амортизації нефінансових активів так, щоб це можна було включити у поточні витрати установи. Зараз показник зношеності активів використовується тільки для планування коштів на ремонт об'єктів основних засобів та їх оновлення і не має впливу на витрати установи. Норми нарахування зносу повинні бути встановлені централізовано

По-третє, рахунки обліку фінансових активів і зобов'язань, що визнаються як за методом нарахування для бюджетних установ, так і за касовим методом для обліку виконання бюджетів.

Для ведення обліку розрахунків із дебіторами рекомендується впровадити рахунок «Розрахунки з дебіторами за доходами». На цьому рахунку будуть фіксуватися нарахування надходжень до доходу бюджету, такі як податки, збори, платежі, доходи від виконання установою окремих послуг, позареалізаційні доходи, суми від реалізації нефінансових активів та фінансових вкладень, цільові кошти і безоплатні надходження. На цьому рахунку також буде відображено суму доходів, які підлягають сплаті дебітором, і визнані доходом відповідно до методу нарахування.

Створення рахунків для обліку інвестицій держави у статутні капітали господарських товариств, унітарних підприємств, фінансових вкладень у акції, облігації, векселі, державних запасів (з дорогоцінних металів і коштовного каміння, включаючи зливки золота, срібла, платини), а також окремих рахунків для обліку ювелірних виробів та інших виробів із дорогоцінних металів і каміння дозволить проводити окремий облік монетарного золота та цінностей, які є нефінансовими активами.

Таким чином, використання методу нарахування в бухгалтерському обліку сприятиме:

- підвищенню прозорості національної фінансової системи;
- удосконаленню управління активами, особливо основними засобами;
- поліпшенню контролю фінансових активів і зобов'язань;
- підвищенню кваліфікації фахівців, що забезпечують функціонування національної фінансової системи;
- ефективнішому використанню ресурсів національної економіки, зокрема трудових.

Однак перехід до методу нарахування не може бути миттєвим і вимагає тривалого періоду. Варто використовувати модифікований метод нарахування зі збереженням касової основи протягом цього перехідного періоду, що слід враховувати при впровадженні реформи бухгалтерського обліку в бюджетних установах країни.

Поступове впровадження методу нарахування в державному секторі України офіційне переформулювання до середньострокового бюджетування, що дозволить не лише враховувати грошові залишки, а й контролювати рух будь-яких активів і зобов'язань. Для досягнення цієї мети важливо вивчити передовий європейський досвід у підготовці інформації за методом нарахування про надходження та використання коштів бюджетів і визначити ризики формування недостовірності інформації в фінансовій звітності про результати виконання бюджету, а також об'єктивності управлінських рішень, прийнятих на основі такої інформації.

Для забезпечення ефективного обміну фінансовою інформацією між Міністерством фінансів, органами Казначейства та розпорядниками бюджетних коштів, враховуючи наявність різних організаційних структур бухгалтерських служб, різноманітність правил документообігу та використання різного програмного забезпечення, виникає необхідність у вдосконаленні та модернізації системи бухгалтерського обліку. Це включає створення уніфікованого програмного продукту для ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів та фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування. Такий продукт повинен інтегруватися у систему обліку Казначейства та систему подання фінансової звітності в електронному форматі. Це спрощує обробку, зберігання, вилучення та відтворення накопиченої інформації для проведення аналізу та підтримки процесу прийняття рішень.

3.2. Гармонізація фінансової звітності в контексті курсу України на

ВП НУБіП України "НАТІ" ^{свроінтеграцію} ВП НУБіП України "НАТІ"

Бухгалтерський облік представляє собою спеціалізовану інформаційну технологію, спрямовану на задоволення внутрішніх та зовнішніх потреб користувачів у наданні об'єктивної облікової інформації. Шляхом функціонування цієї технології суб'єкти господарювання отримують бухгалтерську фінансову звітність, яка відображає стан та результати діяльності окремих підприємницьких структур та їх об'єднань.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Процес розвитку бухгалтерської звітності є постійним та прогресивним явищем, і він активно розпочався з моменту з'явлення перших технологій обліку, систематизації облікових даних та надання облікової інформації у формі фінансової звітності. Ця звітність призначена для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

На сьогодні в середовищі науковців можна виявити окремі спроби визначення напрямків гармонізації фінансової звітності, особливо в контексті стратегії України в свроінтеграції, враховуючи глобалізацію економічних відносин та перехід до постіндустріального типу економіки.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

На думку експертів, основні тенденції розвитку бухгалтерської звітності включають такі аспекти:

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

1. «Необхідність надання інформації перспективного і прогностичного характеру:» Важливість надання інформації, яка дозволяє здійснювати прогнози та розглядати події у перспективі.

2. «Надання нефінансової інформації про основні чинники, що генерують вартість:» Розширення звітності на включення нефінансових аспектів, які впливають на створення вартості для підприємства.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

3. «Надання фінансової інформації про об'єкти постіндустріальної економіки:» Включення в звітність фінансової інформації про об'єкти, такі як

людський капітал, інноваційна діяльність, торгові марки і бренди, які є ключовими в постіндустріальному суспільстві.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

4. «Надання фінансової та нефінансової інформації про екологічну та соціальну діяльність підприємства:» Врахування в звітності інформації про екологічний та соціальний внесок підприємства в суспільство.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

5. «Орієнтація в наданні бухгалтерської звітності не на конкретну групу користувачів:» Спрямованість на створення загально користувацької орієнтації бухгалтерської звітності, а не на обмежену групу користувачів.

Важливо зауважити, що цей перелік не є остаточним, оскільки розвиток фінансової звітності постійно супроводжується появою нових тенденцій, а сучасні напрямки економічного розвитку такі як турбулентна економіка, сингулярне управління та гіперконкуренція, можуть також впливати на трансформації у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Професор О. В. Рожнова вказує на такі актуальні проблеми фінансової звітності на сучасному етапі розвитку системи бухгалтерського обліку:

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

- зниження довіри користувачів до звітності («довіра»);
- недостатність звітних даних для достовірного прогнозу («майбутнє»);
- неможливість відобразити реальний стан підприємства і результати його діяльності повними методами («достовірність»);

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Вищенаведені питання і проблеми визначають ключові цілі для розвитку системи бухгалтерської звітності в умовах євроінтеграційних процесів. Одночасно, для розкриття повної сутності цих цілей та пошуку шляхів досягнення їх необхідно взаємно узгоджувати актуальні проблеми фінансової звітності із якісними характеристиками корисної фінансової інформації, як визначено Концептуальними основами фінансової звітності.

ВП НУБіП України "НАТІ" ВП НУБіП України "НАТІ"

Для досягнення цього метафорично кажучи, потрібно провести

ВП НУБіП України "НАТІ" "ВП НУБіП України "НАТІ"

"загальний аналіз глибинних причин" виникнення цих проблем і представити приклади їхнього виявлення в обліковій практиці підприємств. Це дозволить ухвалити науково обгрунтовані рішення щодо необхідного набору регуляторних та методологічних заходів. Ці заходи мають сприяти вирішенню визначених проблем і, відповідно, вирішенню інших пов'язаних проблем у цій

ВП НУБіП України "НАТІ" "ВП НУБіП України "НАТІ"

сфері досліджень. Розвиток зарубіжної звітності визначається основною тенденцією — включення соціальної відповідальності корпорацій до інтегрованих звітів. Ця форма звітності, яка охоплює як фінансові, так і нефінансові аспекти, стає об'єктом зацікавленості світової громадськості, вимагаючи стандартизації та

ВП НУБіП України "НАТІ" "ВП НУБіП України "НАТІ"

визначення критеріїв у забезпеченні достовірності та відповідності інформації, яка входить до цієї звітності.

Зазначена ситуація потребує розробки концепції інтегрованої звітності,

ВП НУБіП України "НАТІ" "ВП НУБіП України "НАТІ"

вироблення її обов'язковим не лише за бажанням, а й за необхідністю. Згідно з сучасними світоглядними підходами, такими як стійкий, гармонійний, збалансований розвиток, транснаціональні та міжнаціональні корпорації повинні приділяти увагу не тільки отриманню прибутку чи максимізації вартості бізнесу, але й соціальним та екологічним аспектам своєї діяльності.

ВП НУБіП України "НАТІ" "ВП НУБіП України "НАТІ"

Не призведе до тенденції включення соціальних показників у звітність.

Іншою важливою тенденцією у розвитку звітності, яку відзначають

ВП НУБіП України "НАТІ" "ВП НУБіП України "НАТІ"

дослідники, є процес конвергенції, який представляє собою зближення та узгодження поглядів на кінцеву структуру звітності. Згідно з висловленням професора Л. Б. Трофімової, фінансова звітність на сучасному етапі, переходячи від стадії стандартизації та уніфікації, перебуває на етапі світової конвергенції. Розглядаючи місце Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в інституційному середовищі, цей процес відбувається в контексті витіснення старої облікової парадигми фінансової звітності новою.

Україна наразі активно працює над впровадженням облікової системи,

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

яка відповідає міжнародним стандартам бухгалтерського обліку і враховує правові норми, регулюючі підприємницьку діяльність. Методологічно та методично ця система призначена для збирання та накопичення інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Все це сприяє створенню умов для формування об'єктивної фінансової звітності, яка

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

є корисною для власників (засновників), інвесторів, банківських установ, працівників та інших зацікавлених сторін. За допомогою показників фінансової звітності можна створити інформаційну економічну базу для аналізу ефективності, прибутковості, фінансової стійкості та стабільності суб'єктів господарської діяльності. Ця інформація також використовується для

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

визначення рівня конкурентоспроможності, економічного потенціалу і інвестиційної привабливості підприємств. Крім того, на основі фінансової звітності формується інформаційна підстава для аналізу виконання фінансових планів, розрахунку прогнозних показників стратегічного розвитку суб'єктів господарювання та відповідних макроекономічних показників.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

Тенденції розвитку бухгалтерського обліку державного сектора в Україні визначаються на рівні теоретичних та практичних обґрунтувань необхідності реформування та трансформування системи обліку.

Всі тенденції розвитку обліку, які виникають в результаті зовнішніх

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

впливів на систему обліку, можна охарактеризувати як трансцендентні. Це означає, що вони виходять за межі можливостей бухгалтерського наукового дослідження на основі еволюції системи бухгалтерської звітності. Наприклад, економічно необґрунтоване впровадження певних облікових норм може бути результатом політичної волі регуляторів національної облікової політики.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

За іншою класифікаційною ознакою, за методологічними рівнями бухгалтерського обліку, можна визначити кілька видів тенденцій на кожному рівні.

1. Організаційні тенденції стосуються організаційних аспектів

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
побудови системи звітності на глобальному, державному рівні та на
рівні конкретного суб'єкта господарювання. До таких тенденцій
можна віднести гармонізацію, стандартизацію та конвергенцію
бухгалтерської звітності.

Необхідність у гармонізації облікових систем суб'єктів державного

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
сектора, а зокрема бухгалтерської звітності, спричиняє з
поширення глобалізаційних економічних процесів та бажання створити
єдиний світовий економічний простір. Ці процеси перетворили колишнє
конкурентне середовище в єдину глобальну систему, змінили умови та
правила функціонування бюджетних установ у сучасному світі.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
Паралельно з гармонізацією на сьогодні також спостерігається

виразна тенденція конвергенції систем бухгалтерської звітності. Це
процес об'єднання у єдину систему найкращих варіантів побудови
системи звітності із декількох наявних альтернатив. У відміню від
гармонізації, яка передбачає наближення національних стандартів до
міжнародних, конвергенція є більш демократичним процесом і включає
рівноправне співробітництво між учасниками цього процесу,
виражаючи "рух на зустріч" один одному.

Прикладом конвергенції систем звітності є процес створення спільної

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
концептуальної роботи розробниками стандартів US GAAP та IAS/IFRS,
перша частина якої була введена у 2010 році. В цьому документі
відображений результат спільної праці розробників обох систем
стандартів, що, до речі, призвело до формування компромісного варіанта
моделі якісних характеристик корисної фінансової інформації.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"
2. Змістовні тенденції вказують на зміну підходів до внутрішнього

(змістовного) наповнення показників бухгалтерської звітності, а
також на зміну об'єкта і предмета цієї звітності, враховуючи сучасні
інтегративні тенденції в розвитку облікових систем у світі.

Глобальні змістовні тенденції передбачають значущі та принципово

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

важливі зміни в існуючій моделі звітування, включаючи концептуальне переосмислення його призначення, розширення кількості звітних показників та зміни їх форми представлення. Однією з таких тенденцій є перехід від фінансової до інтегрованої звітності, яка охоплює одночасне відображення фінансових і нефінансових показників з метою

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

розширення інформаційного поля бюджетної установи. Це розширення націлене на задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів звітності, які не можуть бути виправдані класичною фінансовою звітністю, що орієнтована на виробничо-фінансові аспекти діяльності і оцінювання лише тих складових, які можуть бути достовірно

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

оцінені. Ці цілі можуть бути виправдані за допомогою впровадження моделі нефінансової звітності, яка надає інформацію про соціальну, екологічну, інноваційну, венчурну та інші види діяльності за допомогою спеціалізованого набору показників.

3. Техніко-організаційні тенденції взаємодіють із розвитком техніко-

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

технологічного базису процесу створення та оприлюднення бухгалтерської звітності. Постійні зміни і удосконалення цих технік та технологій призводять до перетворення наявних підходів до обробки облікових даних і формування фінансової звітності.

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

В останні роки спостерігається виникнення і використання нових понять у бухгалтерській практиці, таких як "віртуалізація звітності"

(доступ та представлення через Інтернет), "хмарні облікові технології"

(використання хмарних серверів для зберігання облікових баз даних

бюджетних установ), "онлайн-бухгалтерія" (комплексна обробка

ВП НУБІП України "НАТІ" ВП НУБІП України "НАТІ"

облікових даних та їх публікація в Інтернеті), "онлайн-подання звітності" (передача та коригування звітності в Інтернеті) і т. д.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження, яке було проведено, привело до вирішення теоретичних та методичних проблем в обліку в Україні. Отримані результати дозволяють зробити наступні висновки:

1. Українське законодавство охарактеризовує бухгалтерський облік як процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про господарську діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. На поточному етапі розвитку це визначення вважається поверхневим, не надаючи належного уявлення про важливість та багатогранність бухгалтерського обліку.

2. Бухгалтерський облік представляє собою складну інформаційну систему, де факти господарської діяльності та інформація, що вони містять і відображена в первинних документах, виступають як вхідні дані. Тим часом, господарські процеси є одним з об'єктів бухгалтерського обліку, а документування представляє собою один з елементів методу бухгалтерського обліку.

3. Система бухгалтерського обліку є комплексним об'єктом регулювання в рамках нормативно-правового середовища. Її головною метою є задоволення потреб усіх учасників економічних відносин, як кінцевого результату бухгалтерського обліку, а саме облікової інформації.

Держава, як суб'єкт регулювання економічних відносин, проявляє зацікавленість у створенні адекватної інформаційної системи для цих відносин. Бухгалтерський облік виступає складовою цієї системи, оскільки розвиток економічних відносин, як на національному, так і на глобальному рівні, значною мірою залежить від ефективності цієї системи.

4. Аналіз сутності методологічних засад обліку в бюджетних установах

ВП НУБІП України "НАТІ" та бюджетного обліку дав можливість зробити висновок, що ці терміни є ідентичними. ВП НУБІП України "НАТІ"

Бюджетний облік представляє собою науково обґрунтовану систему контролю, відображення, групування, узагальнення та моніторингу якісних та кількісних показників виконання бюджету як на макро-, так і на мікрорівні.

ВП НУБІП України "НАТІ" В об'єднаному обліку у державному секторі відіграє важливу роль у ВП НУБІП України "НАТІ"

виконанні бюджетів на всіх рівнях, забезпечуючи повну інформацію про їхнє виконання. Проте, ураховуючи сучасний стан бюджетного обліку та контролю в Україні, необхідно вжити заходів для поліпшення ефективності його застосування.

ВП НУБІП України "НАТІ" 5. Аналіз законодавчої бази обліку в державному секторі вказує на те, ВП НУБІП України "НАТІ"

що потреба в реформуванні бухгалтерського обліку та впровадженні сучасних принципів складання фінансової звітності у бюджетних установах України виникла внаслідок необхідності реформування

ВП НУБІП України "НАТІ" системи управління державними фінансами загалом та системи ВП НУБІП України "НАТІ"

бухгалтерського обліку державного сектора, яка є її частиною. Це надає інформаційну основу для оптимізації бюджетного процесу, планування та прогнозування бюджету, а також сприяє прозорості використання фінансових ресурсів держави.

ВП НУБІП України "НАТІ" 6. Бухгалтерський облік забезпечує реєстрацію всіх фінансових ВП НУБІП України "НАТІ"

операцій, пов'язаних із виконанням бюджетних видатків, в тому числі кошторисів спеціальних коштів. Це включає узагальнення інформації з обліку та складання звітів, необхідних для оперативного управління, аналізу та контролю за цільовим використанням коштів

ВП НУБІП України "НАТІ" на основі бюджетного плану. Також бухгалтерський облік допомагає ВП НУБІП України "НАТІ"

виявляти позапланові та незаконні витрати.

7. Під час вивчення методології формування фінансової звітності для бюджетних установ, ми розробили модель організаційно-

інформаційного процесу створення фінансової звітності. Ця модель включає в себе розкриття інформації про складові фінансової звітності, джерела інформації, методи загальнонаукового та емпіричного пізнання, конкретнонаукові специфічні методи обліку та методичні прийоми для узагальнення та реалізації результатів складання фінансової звітності. Ця модель придатна для

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

використання при організації процесу обліку в установах державного сектору.

8. У процесі написання магістерської кваліфікаційної роботи було переглянуто процедуру формування показників фінансової звітності, використовуючи конкретні дані з бухгалтерського обліку, такі як рахунки і субрахунки. Крім того, було визначено взаємозв'язки між цими показниками та показниками інших фінансових звітів та бюджетної звітності. Важливо відзначити, що порівняння показників фінансової та бюджетної звітності не враховується в жодних методичних розробках Міністерства фінансів України.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

9. У світовій та національній бухгалтерській практиці для реєстрації доходів та визначення фінансового результату використовуються дві основні моделі обліку: перша ґрунтується на касовому методі, де дохід визнається лише після отримання грошових коштів від продажу продукції чи надання послуг; друга модель базується на методі нарахування, де дохід визнається після передачі права власності на виготовлену продукцію чи надані послуги. У випадку методу нарахування фінансовий результат визначається відповідно до відповідності між доходами та витратами, незалежно від того, коли надходить виручка від реалізації.

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

ВП НУБІП України "НАТІ"

У магістерській кваліфікаційній роботі був проведений аналіз касового методу та методу нарахувань, включаючи їх модифіковані варіанти. Висновок було зроблено щодо важливості більш широкого застосування методу нарахувань, оскільки він є більш прогресивним та сприяє формуванню

фінансової звітності державного сектору. Це, в свою чергу, сприятиме

ВП НУБіП України "НАТІ" покращенню інформаційного відображення економічної політики та

зміцненню довіри суспільства до уряду. Використання методу нарахувань за

форматом, зрозумілим користувачам, аналогічним тому, як інформація

подається в комерційному секторі, покращить моніторинг фінансової

діяльності державних установ та сприятиме зрозумілості їхньої фінансової

ВП НУБіП України "НАТІ" ситуації.

ВП НУБіП України "НАТІ"

Отже, питання тенденцій та перспектив розвитку обліку в державному

секторі залишаються важливими та вимагають подальшого дослідження та

пошуку шляхів вирішення проблем, що виникають в зв'язку з різноманітними

об'єктивними та суб'єктивними факторами.

ВП НУБіП України "НАТІ"

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Н.М. Теоретичні основи організації обліку в підприємстві / Н.М. Бондаренко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 4. – 2014 р
2. Бочуля Т.В. Інноваційний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством: монографія / Т.В. Бочуля. – Х.: ВД «Ліра», 2015
3. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: зміни та поширення / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. –
4. Господарський кодекс України: Затверджено Постановою Верховної Ради України від 16.01.03 р., № 436
5. Дрозд І.М. Бухгалтерський облік та внутрішній державний аудит за міжнародними стандартами : у 3 ч. / за заг. ред. М.В. Кужельного. – К. : УАСБА, 2009. – Ч. II : Міжнародні стандарти внутрішнього аудиту державного сектору
6. Економічний енциклопедичний словник: [у 2-х т.] / за ред. С.В. Мокрицького – Львів: Світ, 2005
7. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №966-XIV
8. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС» від 18.03.2004 р., № 1629
9. Закони України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 р., № 3332-VI.
10. Закону України «Про публічні закупівлі» Постанова Верховної Ради України від 25.12.2015р. № 922-VIII
11. Закону України «Про відкритість використання публічних коштів» № 183-VIII від 11.02.2015 року
12. Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ, затверджена наказом Держказначейства від 27.07.2000 р. № 68.

13.Інтегрована звітність підприємств: монографія / В.В. Євдокимов, С.Ф.

ВП НУБІП України "НАТІ" **ВП НУБІП України "НАТІ"**
Легенчук, Д.Ф. Гринишен, О.М. Баричнікова. Житомир: ЖЛТУ, 2014.
– 180 с.

14.Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія,
перспективи розвитку

ВП НУБІП України "НАТІ" **ВП НУБІП України "НАТІ"**
15.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів
суб'єктів державного сектору, затверджені наказом Мініфіну від
23.01.2015 р. № 11

16.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних
активів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом Мініфіну від
23.01.2015 р. № 11.

ВП НУБІП України "НАТІ" **ВП НУБІП України "НАТІ"**
17.Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів
державного сектору, затверджені наказом Мініфіну від 23.01.2015 р. №
11

18.Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єктів державного
сектору, затверджені наказом Мініфіну від 23.01.2015 р. № 11.

ВП НУБІП України "НАТІ" **ВП НУБІП України "НАТІ"**
19.МСФЗ 1 "Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової
звітності" [Електронний ресурс].

20.МСБО 1 "Подання фінансових звітів" [Електронний ресурс].

21.Наказ Мініфіну «Про затвердження типової форми № 5-дс «Примітки до
річної фінансової звітності» від 29.11.2017 р. № 977

ВП НУБІП України "НАТІ" **ВП НУБІП України "НАТІ"**
22.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в
державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом
Мініфіну від 12.10.2010 р. № 1202.

23.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в
державному секторі 122 «Нематеріальні активи», затверджене наказом
Мініфіну від 12.10.2010 р. № 1202.

ВП НУБІП України "НАТІ" **ВП НУБІП України "НАТІ"**
24.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в
державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом Мініфіну від
12.10.2010 р. № 1202.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом Мінфіну від 24.12.2010 р. № 1629.
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи», затверджене наказом Мінфіну від 24.12.2010 р. № 1629.
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 18.05.2012 р. № 568
28. Облік у бюджетних установах / [І. Д. Ватуля, М. І. Ватуля, З. М. Левченко та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
29. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі
30. Плікус І.Й. Стратегічний облік як інструмент стратегічного управління підприємством / І.Й. Плікус [Електронний ресурс].
31. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну від 24.05.95 р. № 88.
32. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну від 29.11.2017 р. № 976.
33. Про затвердження типової форми № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності», наказ МФУ від 29.11.2017 № 977
34. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена наказом Мінфіну від 29.12.2015 р. № 1219.
35. Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затверджене постановою КМУ від 26.01.2011 р. № 59.
36. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р.
37. Федулова Л.І. Менеджмент організацій / Л.І. Федулова. – Львів, 2002

38. Черничук Л. В. Облік у бюджетних установах: [навчальний посібник] /

Черничук Л. В., Манилич М. І. – Чернівці: Книги, ХХІ, 2007.

ВП НУБіП України "НАТІ"

ВП НУБіП України "НАТІ"